Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

December 2024
Letnik 9, številka 10

Iz tokratne vsebine:

Investicije v letu 2024
stran 2–4

Pogovor z Lojzetom in Matjažem Koprivnikarjem
stran 8–9

PGD Šmartno pri Litiji v letu 2024
stran 14–15

Ob godu sv. Martina v Šmartnem
stran 23

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla februarja 2025, pričakujemo najkasneje do torka, **28. 1. 2025**, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si**. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:
Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:
dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:
Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:
Janoš Železnik

Naslovna fotografija:
S snegom pobeljena Velika Štanga

Foto:
Andreja Kastelic

Prelom in tisk:
Četisk, d. o. o.
Bežigrajska cesta 5
3000 Celje

https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Praznična pričakovanja

Čas nas celo leto preganja, decembra pa ugotovimo le to, da nas je uspešno prignal do zaključka še enega leta. Bolj se leto približuje koncu, vse več je priložnosti za oziranje v preteklost in ocenjevanje zadnjih 11 mesecev. Verjetno se vsak izmed nas kdaj sooči s težavo ali nekaj oceniti kot pozitivno ali negativno, vedno je namreč lahko še boljše ali slabše. Moje opazovanje je, da so v zadnjih letih, ko so gospodarske razmere narekovale rast, narasla tudi pričakovanja in predvsem potrebe. Tempo temu primerno narašča in kaj hitro se nam lahko zgodi, da bomo v lastni želji morda pregoreli. Pogled nam vseskozi uhaja na prihajajoče leto, ki bo vsekakor prelomno, tako s stališča investicij kot tudi vseprisotne negotovosti ekonomskega in gospodarskega stanja. Še vedno sem prepričan, da nam bo z voljo, pogumom in delom uspelo. Zame je najlepša okrasitev skupnosti pozitivna energija, ki krasi dobre ljudi, zato poudarjam, da je potrebno poleg materije kdaj pa kdaj želeti tudi kaj nesnovnega. Dobre volje vam namreč ne more vzeti nihče. Hvala vsem posameznikom, ki s svojim delom, vztrajnostjo in dobro voljo krasite našo občino.

Želim vam, da bi vas med prazniki spremljal mir, v novem letu 2024 vam želim vse dobro.

Vaš župan, Blaž Izlakar

Investicije v letu 2024

Avtorice članka: Karmen Sadar, Tanja Kepa Ferlan in Nataša Dobravec

Vodovod Vinji Vrh
Začetek del: april 2024
Konec del: november 2024
Vrednost investicije: 212.036,19 EUR
Izvajalec gradnje: Trgograd d.o.o.

Zgrajen je nov sekundarni vod vodovoda Kostrevnica – Oba Gorica – Mišji Dol do naselja Vinji Vrh v dolžini cca 1 km, od križišča lokalne ceste LC 208202 Razbore – Ježni Vrh – Poljane z javno potjo JP 709211 Obla Gorica – Stara Gora do objekta Vinji Vrh 4. Zaradi možnosti nadaljevanja gradnje se je trasa vodovoda podaljšala do konca naselja Vinji Vrh in končala za objektom Vinji Vrh 4A v dolžini cca 80 m. V celoti je bila izvedena tudi obnova lokalne ceste z asfaltiranjem in položena kanalizacija za optično omrežje.

Vodovod Razbore
Začetek del: april 2024
Konec del: november 2024
Vrednost investicije: 93.468,34 EUR
Izvajalec gradnje: KSP Litija d.o.o.

V Razborah je bila izvedena sočasna gradnja vodovoda ob gradnji optičnega omrežja od Bukovja do Ježnega Vrha v dolžini cca 1,7 km. Vod se zaključi s hidrantom na Bukovju, ki omogoča nadaljnjo širitev vodovodnega omrežja proti naselju Višnji Grm in morebitno povezavo na vodovod Leskovica – Vrata. Hkrati pa hidrantno omrežje pomembno izboljšuje požarno varnost v primeru izrednih dogodkov na omenjenem območju.

Obnova cerkve sv. Petra na Primskovem – poslovilni objekt
Začetek del: januar 2024
Konec del: september 2024
Vrednost investicije: 42.789,11 EUR
Izvajalec obnove: Gnom d.o.o., Euro instalacije d.o.o.

V cerkvi sv. Petra na Primskovem na Dolenjskem so zaključena obnovitvena dela, ki jih je po konzervatorskem popisu del izvedel izvajalec Gnom d.o.o., in elektro instalacijska dela. Objekt se bo uporabljal za potrebe mrliške vežice.

Obnova poslovnega prostora na Staretovem trgu 12, Šmartno pri Litiji

Začetek del: julij 2024
Konec del: september 2024
Vrednost investicije: 21.101,78 EUR
Izvajalec obnove: PVP, storitve, d.o.o.

Občina je izvedla investicijsko vzdrževanje poslovnega prostora v pritličju objekta Staretov trg 12, Šmartno pri Litiji, ki ga je občina kupila že v letu 2019. Prostor bo pomembno vplival na pogoje za delovanje lokalnih društev. V primeru doseženega konsenza bo prostor namenjen društvom na področju zborovskega petja.

Modernizacija ceste v Gradišču pri Primskovem

Začetek del: april 2024
Konec del: avgust 2024
Vrednost investicije: 96.029,36 EUR
Izvajalec gradnje: Trgograd d.o.o.

Asfaltiran je bil odsek ceste od POŠ Primskovo do župnišča v dolžini 390 m. Sočasno z obnovo ceste se je obnovil del vodovodnega omrežja ter pripravili temelji in kanalizacija za pokablitev omrežja javne razsvetljave. Projekt se je izvedel ob aktivnem sodelovanju prebivalcev naselja Gradišče, zato gre tudi njim zahvala za uspešen zaključek in zadovoljstvo na obeh straneh.

Asfaltiranje ceste Staretov trg 7 in 8, Šmartno pri Litiji

Začetek del: junij 2024
Konec del: september 2024
Vrednost investicije: 42.985,54 EUR
Izvajalec gradnje: Trgograd d.o.o.

Izvedeno je bilo asfaltiranje ceste Staretov trg med hišnima številkama 7 in 8 v Šmartnem z ureditvijo dodatnega odvodnjavanja s ceste ter položitvijo kanalizacije za postavitev javne razsvetljave. Le-ta je bila postavljena na zasebnem zemljišču, zahvala za to pa gre stanovalcu na tej lokaciji.

Asfaltiranje ceste in obnova vodovoda v Preski nad Kostrevnico

Začetek del: april 2024
Konec del: avgust 2024
Vrednost investicije: 62.645,91 EUR (cesta), obnova vodovoda: 26.583,86 EUR
Izvajalec gradnje: Trgograd d.o.o., JP KSP Litija

Zaključena je modernizacija javne poti v Preski nad Kostrevnico (JP 709291). Poleg asfaltiranja ceste in ureditve odvodnjavanja je bila položena tudi kanalizacija za morebitno izvedbo optičnega omrežja ter obnovljen vodovod. Investicija je bila sofinancirana s strani občanov oziroma lastnikov zemljišč ob cesti v višini 17.000 EUR. Takšen pristop predstavlja model sodelovanja občanov pri modernizaciji tistih cestnih odsekov, ki sicer po nobenem kriteriju za določitev prioritet ne bi bil uvrščen med bolj pomembne.

Postavitev avtobusnega postajališča v Gradiških Lazah

Izvedba del: september 2024
Vrednost investicije: 10.000,00 EUR
Izvajalec gradnje: Kovinc d.o.o.

Občina je v letošnjem letu pristopila k celostnem urejanju in prenavljanju avtobusnih postajališč. Podlaga za prednostno postavitev novega avtobusnega postajališča v Gradiških Lazah je bilo število šolskih otrok, ki čakajo na prevoz v šolo.

Sanacijska dela po neurjih

Občina je na podlagi pridobljene projektne dokumentacije za sanacijo plazov in recenzijskih poročil s strani Državne tehnične pisarne izvedla sanacijo plazov ob občinskih cestah oziroma javnih poteh.

Sanacija plazu ob kategorizirani javni poti Ježni Vrh – Grmada JP 708921 (Preska nad Kostevnico)

Začetek del: julij 2024
Konec del: september 2024
Vrednost investicije: 126.784,27 EUR
Izvajalec gradnje: Trgograd d.o.o.

Sanacija plazu ob kategorizirani javni poti Štrus – Zalokar – Bobne – Volčja Jama JP 709601

Začetek del: september 2024
Konec del: november 2024
Vrednost investicije: 124.628,08 EUR
Izvajalec gradnje: Trgograd d.o.o.

Prenova in širitev pediatričnega oddelka v ZD

Začetek del: junij 2024
Konec del: september 2024
Vrednost investicije: 486.278,28 EUR
(od tega Ministrstvo za zdravje 293.451,98 EUR
in ZD Litija 119.463,30 EUR)
Izvajalca gradnje in dobavitelj opreme: BGD Invest d.o.o. in KREATIV I inženiring d.o.o., Timo d.o.o.

V okviru investicije je bila izvedena adaptacija treh obstoječih ambulant s sprejemno pisarno ter pripadajočo pohištveno in splošno opremo, adaptacija vhodov in čakalnic, vključno s sanitarnimi prostori ter s pripadajočo pohištveno in splošno opremo ter nakup medicinske opreme, potrebne za izvajanje službe zdravstvenega varstva otrok in mladine.

Nove investicije v ZD Litija

Po uspešni prenovi pediatričnega oddelka v ZD Litija, smo z mislimi že pri naslednji večji investiciji v prihodnje.

Gradbeno dovoljenje za gradnjo satelitskega urgentnega centra je bilo pridobljeno že v letu 2021. Na občini nas izjemno veseli, da smo z umestitvijo potrebnih sredstev v prvo branje proračuna za

leto 2025 in pripravo dogovora, ki predvideva izvedbo v letih 2025 in 2026 z naše strani storili vse potrebno , da bo projekt v bližnji prihodnosti ugledal luč sveta.

To bo eden izmed petnajstih SUC-ov v Sloveniji, ki bodo strokovno in tehnično podprti za obravnavo nujnih primerov.

Ker se ZD Litija srečuje s pomanjkanjem prostora za izvajanje osnovne dejavnosti javnega zdravstvenega zavoda se bo zgradila tudi dodatna etaža nad predvidenim objektom SUC-a.

Projekt predvideva 490 dodatnih m^2 za potrebe SUC-a in dodatnih 430 m2 za potrebe delovanja ZD Litija.

Vrednost projekta je bila ocenjena na 3.456.530,73 €. Od tega naj bi Ministrstvo za zdravje prispevalo dobra 2.000.00,00 €, ostalo pa si razdelita občini ustanoviteljici in ZD Litija.

Vzdrževalna dela v Kulturnem domu Šmartno

Začetek del: avgust 2024
Konec del: oktober 2024
Vrednost investicije: 24.130,68 EUR
Izvajalci del: Jani Lovše s.p., Franc Zavrl s.p., Škerjanc d.o.o.

V Kulturnem dom Šmartno je bil zbrušen in prelakiran dotrajan parket, novo barvo pa sta dobila tudi preddverje in dvorana, dotrajane stole smo zamenjali z novimi, tokrat v rdeči barvi.

Posodobitev Strelskega doma Šmartno z elektronskimi tarčami

Začetek del: avgust 2024
Konec del: oktober 2024
Vrednost investicije: 34.698,00 EUR
(od tega Fundacija za šport 14.220,00 EUR)
Izvajalec del: Oto Strakušek s.p.

Strelski dom Šmartno je bogatejši za 14 novih elektronskih tarč, ki so zamenjale stare, ročne. Na razpisu Fundacije za šport smo združili moči s Strelskim društvom Šmartno-Litija in uspeli pridobiti najvišji možni znesek sofinanciranja investicije. Sodobno strelišče bo tako na voljo tekmovalcem na najvišjem nivoju in rekreativcem, tudi nečlanom društva.

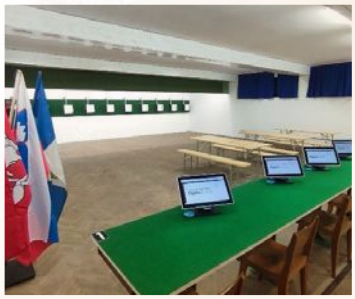
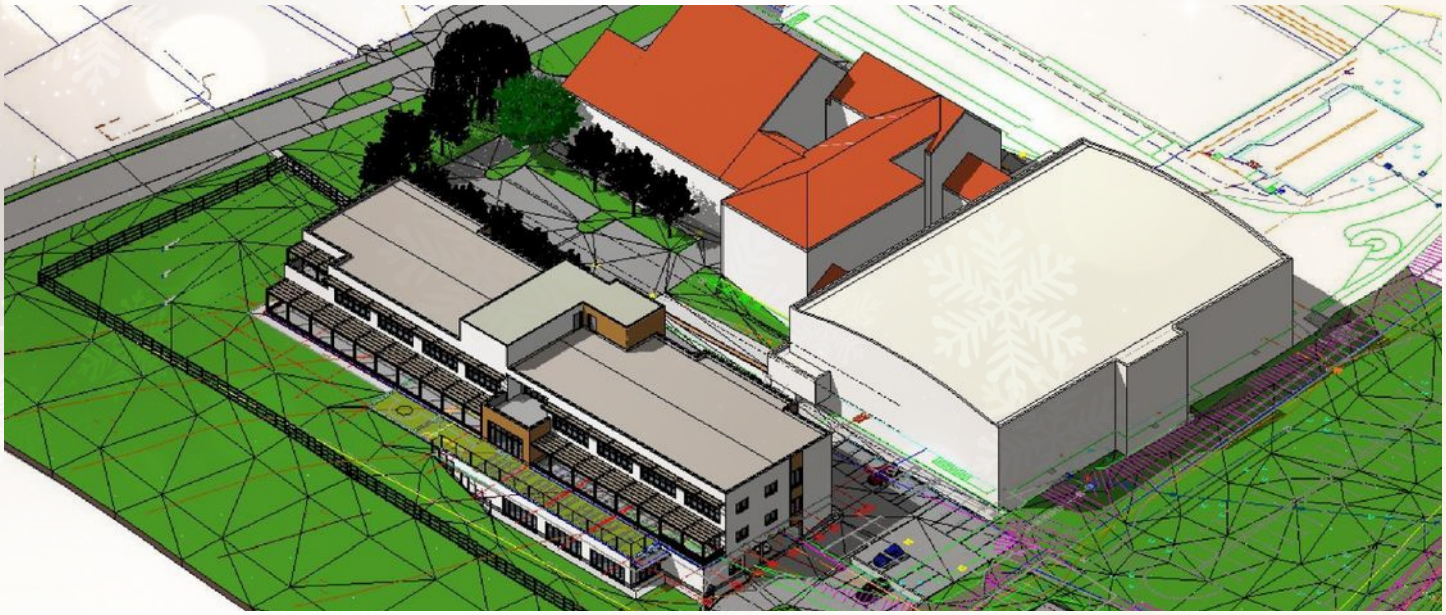
Vrtec Ciciban Šmartno

Leto 2024 je bilo namenjeno pripravi projektne dokumentacije za gradnjo novega vrtca v Šmartnem na lokaciji pri OŠ Šmartno. Izvedeni so bili popravki idejne zasnove, opravljene arheološke raziskave ter pridobljena mnenja soglasodajalcev. Dokumentacija za gradbeno dovoljenje (DGD) je bila na Upravno enoto vložena 6. 11. 2024. V času Evropskega tedna mobilnosti 2024 je v okolici šole potekal enosmerni promet, ki je naletel na pozitiven odziv, saj je bila varnost šolarjev bistveno večja, kot sicer. Podobna ureditev je predvidena tudi po izgradnji novega vrtca.

Priznanja Občine Šmartno pri Litiji za leto 2024

Avtorica članka: pripravila Nataša Dobravec

Občinski svet Občine Šmartno pri Litiji je v letu 2019 sprejel Pravilnik o priznanjih Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS št.: 67/19). Postopek za podelitev priznanj vodi Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja (v nadaljevanju komisija). Komisija je v Krajevnih novicah v mesecu maju in 15. 5. 2024 na uradni spletni strani Občine objavila Javni razpis za podelitev občinskih priznanj Občine Šmartno pri Litiji za leto 2024. Rok za podajo predlogov za priznanja je bil 30. 6. 2024. Komisija se je na 14. redni seji dne 22. 8. 2024 seznanila s predlogi za priznanja Občine in podala predlog za potrditev predlogov na sejo občinskega sveta. Občinski svet Občine Šmartno pri Litiji je na svoji 3. izredni seji dne 11. 9. 2024 predloge potrdil.

PREDSTAVITEV PREJEMNIKOV

ČASTNI OBČAN OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI – ANDREJ STARE

Širši slovenski javnosti je znan kot dolgoletni športni reporter na RTV Slovenija in pisec. Otroštvo je preživel v Ljubljani, šolske počitnice pa pri starih starših v Šmartnem pri Litiji. Postal je »Šmarčan« in je na svoje korenine še danes zelo ponosen, zato v javnosti vselej pove, od kod izvira. Po končani srednji šoli je šolanje nadaljeval na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Študij medicine je končal leta 1982 in se zaposlil na SNMP v urgentnem bloku Kliničnega centra v Ljubljani. Leta 1992 je postal eden prvih zasebnih zdravnikov. Poznamo ga kot komentatorja na tekmah v hokeju, atletiki, nogometu in predvsem na tekmah smučarskih skokov. Med letoma 1984 in 1987 je komentiral tudi dirke Formule 1. Komentatorsko kariero je začel 16. 6. 1979 na RTV Slovenija s komentiranjem nogometne tekme med ekipama Napredak Kruševac in AZ '67 Alkmar, končal pa 23. 3. 2024 s komentiranjem skokov v Planici. Znan je bil po svojih zabavnih izjavah in komentarjih, v katerih je večkrat omenjal tudi Šmartno pri Litiji.

Pri desetih letih je pričel zbirati in zapisovati športne statistične podatke, najprej v zvezkih, nato v digitalni obliki. Leta 2012 je imel že 289 različnih statističnih tabel, ki so obsegale 1300 A4 strani. Zaradi ugleda njegove zbirke statistike od leta 1995 svetuje Mednarodnemu olimpijskemu komiteju na področjih atletike in drsalnih športov. Kot dopisni član je tudi predstavnik Slovenije v Mednarodni zvezi za nogometno zgodovino in statistiko (IFFHS).

Leta 2007 je bil sprejet v Slovenski hokejski hram slavnih. Med letoma 1991 in 2003 je deloval kot klubski zdravnik NK Olimpija. Po slovenski osamosvojitvi so se nanj za podatke o slovenskih športnikih obrnili številni športni mediji, tudi italijanski *Annuario Dell calcio mondiale*, angleški *European Football Yearbook* ter francoska *L'Equipe* in *France Football*. Kot dopisnik revije *France Football* ima pravico glasovanja za izbor evropskega nogometaša leta.

ZLATA PLAKETA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI – JANEZ AMBROŽ, ST.

V naši skupnosti je izjemno cenjen, čeprav zaradi svoje skromnosti širši javnosti morda ni poznan. Poznan je po svojem neomajnem delu v gasilskih vrstah. Je eden najbolj prepoznavnih gasilcev v naši občini. Že več kot 72 let je član Gasilskega društva Šmartno pri Litiji. Njegova neomajna volja, marljivost in želja po znanju so ga vodile do tega, da je postopoma prevzemal odgovorne funkcije v društvu in kasneje tudi v skupni Gasilski zvezi Litija. Začel je kot član tekmovalne desetine, ki jo je nato prevzel kot desetar. Med letoma 1956 in 1971 je prevzel funkcijo podpoveljnika PGD Šmartno. Med letoma 1971 in 1982 je opravljal funkcijo poveljnika PGD Šmartno. Hkrati je med letoma 1974 in 1984 opravljal funkcijo sektorskega poveljnika v takratni skupni občini Litija. Med letoma 1980 in 1983 pa je opravljal funkcijo podpoveljnika Območne gasilske zveze Litija. Leta 1983 je postal poveljnik Gasilske zveze Litija, vse do konca 1998, ko so mu ob koncu mandata za vse zasluge podelili naziv častnega poveljnika GZ Litija. Njegova zasluga je, da se je leta 1984 v Šmartnem zgradil nov gasilski dom. Pod njegovim vodstvom je društvo kupilo kar tri gasilska vozila. Kot poveljnik štaba civilne zaščite je prejel republiško priznanje SLO, zlati znak CZ in plaketo CZ, kar vsekakor kaže na to, da je bilo njegovo delo vidno tudi na državnem nivoju.

ZLATA PLAKETA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI – MARTIN KNEZ

V naši občini in tudi širše je znan kot uspešen podjetnik, ki že 40 let vodi podjetje Kovikor, d. o. o. Začetki Kovikorja temeljijo na trdem inovativnem delu, katerega cilj je vedno kakovostno izdelan vezni element po naročilu kupca. 1. 8. 1984 je ustanovitelj in lastnik Martin Knez z osnovnimi stroji za izdelavo vijakov pričel z dejavnostjo kovinskih veznih elementov. V tistem času je bila takšna odločitev zelo pogumna in potrebno je bilo veliko vztrajnosti in trme, da je podjetje lahko pričelo rasti. Podjetje je na začetku delovalo pod imenom Martin Knez kovinska galanterija, s. p. Ker na trgu ni bilo mogoče kupiti namenskih orodij, je lastnik takrat iskal ljudi z znanjem, s katerimi je prišel do rešitev, kako izdelati orodje za izdelavo vijakov. Prva, osnovna družina strojev, kot so stružnica, kovaški stroj, pralni stroj, valjalni stroj in stroj za vrezovanje zarez, je omogočila preskok podjetja iz obrtniške delavnice v podjetje. Dejavnost je bila takrat preprosta, vendar je bilo potrebnega veliko znanja, ki je iz leta v leto raslo in se kopičilo. Kupci so dobivali zaupanje v podjetje in tako je podjetje zdravo raslo in se razvijalo. Leta 1991 je podjetje prvič pričelo delovati pod imenom Kovikor Knez Martin, s. p. in pozdravilo prve večje prostore. Širitev je omogočila večje število strojev in ponudila nove zaposlitve mnogim ljudem. Leta 2000 so investirali v nove poslovne prostore, saj majhna pisarna ni bila več primerna. Leta 2001 so zgradili svojo kovačnico, leta 2006 so zgradili novo skladišče, kalilnico in prostore tehničnih pisarn, leta 2020 pa so dokončali izgradnjo novega prizidka k dodelavi in investirali v nove stružnice. Leta 2021 so posodobili še kalilne peči.

ZLATA PLAKETA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI – MARIJA CELESTINA

Z glasbo se je začela ukvarjati že v najstniških letih. Prvo učenje je imela pri Jožetu Cajhnu, ki je bil organist v Šmartnem. Leta 1971 je bila v Ljubljani ustanovljena orglarska šola, imenovana orglarski tečaj, ki ga je vodil prof. Jože Trošt, na katerega se je vpisala tudi Marija. Po odhodu organista Antona Koprivnikarja je leta 1973 pričela z igranjem na orgle v šmarski cerkvi in obenem vodila tudi otroški pevski zbor. Konec leta 1984 je zopet pričelo z delovanjem Pevsko društvo Zvon v mešani sestavi, ki sta se mu pridružila tudi oba z možem. Takoj je prevzela korepeticije za moške glasove, leta 2012 pa je prevzela mesto zborovodje. Ta nova zadolžitev jo je spodbudila, da se je vpisala na izobraževanje na konservatorij v Novo mesto, ki ga je uspešno opravila. Pod njenim vodstvom so poleg ostalega programa obiskovali prijateljske zbore v zamejstvu

na Madžarskem, v Novi Gorici, Bazovici pri Trstu, Pliberku v Avstriji in Umagu na Hrvaškem. Pri koncertih doma so velikokrat sodelovali mladi instrumentalisti z godali. Marija se trudi povezati stare in mlade v vsej občini – od folklore, igralske skupine OŠ Šmartno do tamburašev in pevcev.

PRIZNANJE OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI – KATARINA KRAGELJ

Vrsto let je bila učiteljica v Osnovni šoli Šmartno. Poleg angleščine je poučevala tudi srbohrvaščino in kasneje izbirni predmet hrvaščino. Bila je učiteljica, ki je svoje delo opravljala odgovorno, profesionalno in z veliko ljubeznijo. Vrsto let sodeluje z Vrtcem Ciciban, v katerega prostovoljno prihaja enkrat mesečno, v katerem za otroke pred vstopom v šolo izvaja angleške urice. Preko iger, pesmi, risanja in drugih aktivnosti, ki jih Katarina skrbno pripravi, otroci spoznavajo osnovno angleško besedišče in pogoste fraze. Otroci jo vedno z veseljem pričakujejo. Že dvakrat je bila imenovana za članico sveta zavoda Knjižnice Litija. Svojo funkcijo opravlja predano in zavzeto z osredotočenjem na javno dobro za bralce oziroma uporabnike te javne ustanove. Prizadeva si za kontinuirano podporo občin ustanoviteljic zavodu, z zanimanjem spremlja projekte, ki jih pripravlja knjižnica, in ustanovo pri tem, če je le mogoče, tudi sama dejavno podpira s sodelovanjem pri domoznanskih in kulturnih programih. Je tudi članica Pevskega društva Zvon že od samega začetka leta 1984. Je ena pomembnejših stebrov delovanja zbora. Vedno sodeluje pri organizacijskih aktivnostih projektov zbora in poskrbi pri pevskih nastopih za uvodne besede in povezovanje programa. Že dvanajst let v okviru društva upokojencev veze in kleklja. Tudi njim pomaga pri organizaciji vsakoletnih razstav. Med drugim lektorira mesečna tiskana župnijska oznanila Naveza ter pomaga pri drugih zadevah župnijske pisarne. Je tudi članica uredniškega odbora Krajevnih novic že od samega začetka leta 2015.

JUBILEJNA PRIZNANJA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO ŠMARTNO PRI LITIJI ZA 140 LET DELOVANJA

Šmarsko gasilsko društvo sodi med starejša gasilska društva v Sloveniji. V letu 1884 so na pobudo šolskega upravitelja Jurija Adlešiča ustanovili Požarno brambo Šmartno, ki je štela 25 članov. Veliko preizkušnjo so gasilci doživeli že tri leta po ustanovitvi, ko je na Pungrtu izbruhnil velik požar. Šmarski gasilci so bili takrat že toliko opremljeni in izurjeni, da so organizirano priskočili na pomoč in rešili, kar se je rešiti dalo. Šmarski gasilci so danes zelo ponosni na svojo tradicijo, saj še vedno skrbno hranijo prvotni prapor iz leta 1888, ki mu je bila za botro baronica Wurzbach iz Črnega Potoka. Tudi šmarski gasilski dom je bil vedno ponos kraja – prvi je bil zgrajen leta 1893, drugi na istem mestu pa ob 100-letnici delovanja društva, leta 1984. Člani društva in drugi krajani so ob izgradnji slednjega opravili 8847 prostovoljnih ur, podprla so jih tudi različna podjetja in obrtniki. Od leta 2016 tečejo pogovori o gradnji novega gasilskega doma, ki bi pod eno streho povezal PGD Šmartno, gasilsko zvezo in druge občinske službe. Uspešni so bili pri pridobitvi zemljišča, stavbne pravice in izpeljavi postopka za pridobitev gradbenega dovoljenja za nov gasilski dom. Seveda pa društvo ne miruje pri posodabljanju opreme, usposabljanju članov in pridobivanju podmladka, kar je za društvo, ki deluje v nenehno rastočem urbanem okolju, strateškega pomena. Pri svojih prijemih so inovativni, vztrajni in uspešni, predvsem in vedno pa strokovni.

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO KOSTREVNICA ZA 100 LET DELOVANJA

Kostrevniško društvo gasilcev je ustanovilo 38 ustanovnih članov, ki so prepoznali nujnost obstoja društva na svojem območju. Že isto leto so zgradili gasilski dom in pričeli z intenzivnim pridobivanjem potrebne opreme za delovanje. Društvo se je razvijalo po dinamiki družbenih gibanj, v zavesti članov pa je bila vedno prisotna odločenost, da delujejo v pomoč ljudem, torej pri reševanju življenj in imovine. Njihovo delovanje so krojila prizadevanja za dopolnjevanje gasilske opreme, vozil, gradnjo in modernizacijo gasilskega doma v kraju. Ob ustanovitvi samostojne občine Šmartno pri Litiji je PGD Kostrevnica na mestu starega gasilskega doma postavila nov sodoben objekt. Podobno je bilo tudi z vozili: star vozni park sta zamenjala cisterna in vozilo za prevoz moštva. A najpomembnejša so vlaganja v ljudi, predvsem načrtno delo z mladimi, ki ga PGD Kostrevnica umešča visoko med svoje prioritete, zato praktično ni tekmovanja, s katerega se člani ne vrnejo z osvojenim pokalom. V svojem jubilejnem letu so poskrbeli, da so dogodke in pričevanja izdali v knjižni kroniki.

LOVSKA DRUŽINA ŠMARTNO ZA 70 LET DELOVANJA

Tradicija lovstva na območju lovišča Lovske družine Šmartno je nedvomno daljša od 70 let, saj o uspešnih, iznajdljivih lovcih na območju Šmartnega in Štange piše že Valvasor. Kasneje (po 1. svetovni vojni) so šmarski lovci delovali pri Lovski družini Litija, svoje društvo pa so ustanovili 1954. Delovanje družine je ves čas regulirala zakonodaja in jih z leti vse bolj spodbujala k zaščiti divjadi in narave nasploh. Da se društvo imenuje družina, ni naključje, saj ne gre zanemariti osebnega doprinosa članov k društvu, njihove etičnosti, lojalnosti in enotnosti ter medsebojnega spoštovanja, ki jo imenujejo lovsko tovarištvo. V družini spodbujajo tudi korekten in spoštljiv odnos do vseh deležnikov, s katerimi sodelujejo. Lovska družina Šmartno ima 50 članov, lepo in sodobno urejeno infrastrukturo, predvsem Lovski dom na Grilovcu. Ob obletnici svojega delovanja so izdali zbornik, v katerem so lepo počastili tudi dediščino svojih predhodnikov. Vse člane povezuje zaveza, da ostajajo varuhi divjadi in naše izjemne narave, ki nas obdaja.

ŠPORTNO DRUŠTVO DOLINA ZA 50 LET DELOVANJA

Športno društvo Dolina obstaja zaradi želje krajanov več zaselkov Jablaniške doline po organizirani športni vadbi in druženju. Nastalo je vzporedno z nastankom Občinske lige malega nogometa, v kateri igrajo mali nogomet od njenega začetka. Športno društvo Dolina pa se je v kasnejših letih členilo po dejavnostih, ki so jih narekovale želje in potrebe preko 400 soudeleženih krajanov iz bližnje okolice. Krajani, ljubitelji športa in rekreacije, so ob spodbudi pretežno domačih donatorjev urejali svoj Športno-rekreacijski center Reka, ki čez celo leto povezuje ljubitelje različnih oblik športne rekreacije. Doslej so k nogometnemu igrišču dogradili še balinišče, igrišči za odbojko in košarko, fitnes v naravi, letos pa zaključujejo z največjo investicijo doslej – izgradnjo teniškega igrišča. Zdrav športno-rekreacijski duh ŠD Dolina je nalezljiv, zato na njihove športne površine in tekmovanja privablja tudi druge rekreativce. Pomembno pa je, da se društvo zaveda ključne podpore, ki

jo ima med domačimi ljudmi, zato vsako leto pripravijo srečanje krajanov in krajank z memorialom v nogometu. Med članstvom društva predstavlja precejšen delež mladina, kar je garancija, da se bo društvo primerno razvijalo in odgovarjalo na izzive in potrebe sodobnega človeka.

OBČINSKA LIGA MALEGA NOGOMETA ZA 50 LET DELOVANJA

Precej verjetno je, da so začetki Občinske lige malega nogometa starejši od pol stoletja, uraden ligaški status tekmovanja pa je liga dobila v letu 1974, in sicer za šest ekip malega nogometa iz takratne skupne občine Litija. V petih desetletjih se je način organizacije, podpore ligaškega igranja in tekmovanja precej spremenil, ključno pa je, da se nogometne tekme v ligi igrajo neprekinjeno. Tako so se posamezni nogometni klubi kot tudi društvo samo kalili v različnih preizkušnjah, a pravi duh športa oziroma recimo temu kar ljubezen do nogometa, ni nikoli izzvenela. Danes tekmovanja potekajo v treh ligah: prvi, drugi in veteranski. Povezujejo se klubi iz Litije, Šmartnega pri Litiji, Ivančne Gorice in Mestne občine Ljubljana. Izzivov pri organizaciji tekmovanj v OLMN ne manjka, med drugim prihajajo tudi v duhu muhastega vremena z ujmami. Liga zagotavlja kvalitetno sojenje, transparenten pregled lige z rezultati, razporedom in lestvicami – pri tem jim je seveda v pomoč sodobna tehnologija. Vsakoletni zaključni turnir s podelitvijo pokalov je krona ligaške tekmovalne sezone in pravi nogometni praznik.

GOVEDOREJSKO DRUŠTVO LITIJA ZA 30 LET DELOVANJA

Govedorejci z območja tedanje občine Litija so se na pobudo Kmetijskega zavoda Ljubljana sestajali že od leta 1991, uradno pa so društvo ustanovili 1994. Potrebo po združevanju in povezovanju je narekovala želja po izboljšanju prireje in dvigu ekonomike v govedoreji v takratni skupni občini. Zato društvo za svoje člane pripravlja izobraževanja, organizira ekskurzije in tako skrbi, da se nova in koristna spoznanja čim prej uporabijo v praksi. Društvo je v treh desetletjih obstoja pomembno sooblikovalo razvoj govedoreje na območju občin Litija in Šmartno pri Litiji, ob svojem jubileju pa so izdali tudi izjemno bogat ter informativen zbornik, ki nam ohranja pomembne mejnike njihovega delovanja.

SADJARSKO DRUŠTVO LITIJA ZA 30 LET DELOVANJA

Ustanovitvi sadjarskega društva Litija v letu 1994 so botrovale potrebe članov, da bi za oskrbo svojih vrtov in sadovnjakov pridobivali ustrezna znanja. Tako je za 164 trenutno aktivnih članov, od katerih je 61 članov iz občine Šmartno pri Litiji, še danes ključno, da društvo skrbi za usposabljanja in izobraževanja, praktične prikaze opravil v sadovnjaku, predvsem pa spodbuja k odgovornemu ravnanju do okolja in hrane, ki jo pridelujejo. Društvo sledi trendom povezovanja; s sadjem svojih članov sodeluje tudi na republiških razstavah, na lokalnih prireditvah in pri medobčinskem povezovanju. Člani v društvu si v sodobnosti prizadevajo za čim manjšo uporabo fitofarmacevskih sredstev, za urejenost krajine na podeželju in v mestu ter za pridelavo čim kvalitetnejše hrane, ki jo znajo tudi ustrezno shraniti in predelati. Člani se ponašajo z lepimi in urejenimi sadnimi vrtovi, pogosto pa tudi njihovi sosedi, saj z znanjem in izkušnjami svetujejo tudi čez plot.

DRUŠTVO ZA RAZVOJ PODEŽELJA LAZ ZA 20 LET DELOVANJA

Pred 20. leti je posebne naravne in kulturne danosti in predvsem človeške potenciale Jablaniške doline začutila ustanoviteljica Društva LAZ Jelka Babič. Modro je k sodelovanju pritegnila podobno misleče, ki so imeli enotno željo: dvigovati kvaliteto življenja in povezovanje na družbenem, okoljskem in gospodarskem področju Jablaniške doline. Po dvajsetih letih prizadevanj in vztrajnosti je Društvo za razvoj podeželja LAZ prepoznano kot odličen partner in promotor razvoja, ki je povezan s številnimi ustanovami in institucijami – društvo ima tudi status društva v javnem interesu na področju kmetijstva. Pod njegovim okriljem se varuje dediščina, tako naravna kot kulturna, deluje Ženski pevski zbor LAZ, izvajajo se prireditve in dogodki. V društvu pravijo, da se morajo dobre prakse uspešno deliti, začutiti se mora uspeh posameznika, in to je dobro za celotno skupnost, ki napreduje.

Praznični razmislek: javna uprava blizu ljudem

Avtor članka: mag. Franc Props, minister, Ministrstvo za javno upravo

December je mesec, ko toplina in povezanost dobita poseben pomen, hkrati pa je tudi čas razmisleka o prehojeni poti. To je priložnost, da se ozremo na dosežke iztekajočega se leta, prepoznamo premagane izzive in si z zaupanjem zastavimo nove cilje.

Letos smo z reformo plačnega sistema v javni upravi dosegli zgodovinski mejnik, ki poudarja ključno vlogo javne uprave v vsakdanjem življenju. Javno upravo razumem kot temeljni steber delovanja države in ključni povezovalni člen med državo in njenimi prebivalci. S svojim vsakodnevnim delom zagotavlja stabilnost, varnost in nemoteno delovanje skupnosti, hkrati pa ustvarja pogoje za boljšo kakovost življenja vseh prebivalcev.

Javna uprava ni le oddaljena institucija, v kateri se urejajo dokumenti. Je nepogrešljiv splet ljudi, ki vsak dan med drugim skrbijo, da se naši otroci kakovostno izobražujejo in varno pridejo v šolo, da imamo dostop do zdravstvenih storitev ter da javne službe učinkovito delujejo tudi v najtežjih trenutkih. Naravne nesreče pokažejo, kako pomembni sta predanost in organiziranost javnih služb, ki z odzivnostjo in podporo pripomorejo k reševanju življenj in obnovi skupnosti. Takšni trenutki nas opominjajo, kako ključno je imeti kakovostno in dobro organizirano javno upravo, ki stoji ob strani ljudem, kadar je to najbolj potrebno.

Prav na lokalni ravni se najbolj neposredno pokaže, da javna uprava ni zgolj administrativni servis, temveč nepogrešljiv partner skupnosti. Od gasilcev, ki nesebično pomagajo ob nesrečah, do patronažnih sester, občinskih uradnikov in komunalnih delavcev, ki vsak dan skrbijo za nemoteno delovanje naših življenj. Njihovo delo ni le koristno, ampak tudi neprecenljivo. Zagotavlja povezanost in zanesljivost, na kateri temelji kakovost našega vsakdana. Prav je, da njihov trud prepoznamo in cenimo.

Zmoten je vtis, da sta javni sektor in gospodarstvo ločena sveto-va. V resnici gre za tesno prepleteno partnerstvo, kjer javni sektor s pravnimi okvirji, zanesljivo infrastrukturo in dostopom do izobraževanja ustvarja pogoje za uspešno poslovno okolje. A za to potrebujemo učinkovit javni servis, ki temelji na strokovnosti in motiviranih zaposlenih. Gospodarstvo pa z vlaganji, inovacijami in ustvarjanjem delovnih mest prispeva k blaginji, ki koristi celotni družbi. Ta preplet ni le sodelovanje – je nepogrešljiv odnos, ki omogoča stabilnost, razvoj in nove priložnosti.

Kot minister za javno upravo sem ponosen na korake, ki smo jih v zadnjem letu naredili k bolj prijazni in dostopni javni upravi. Moj cilj je, da se vsaka prebivalka in vsak prebivalec občine Šmartno pri Litiji ter širše Slovenije počutita slišana in da storitve javne uprave pripomorejo k boljšemu življenju.

Naj bo to praznično obdobje čas hvaležnosti za vse, kar smo skupaj ustvarili, in priložnost za premislek o prihodnosti. Ko bomo prižgali luči na božičnem drevesu, se spomnimo, da toplina praznikov ne izhaja le iz luči, temveč tudi iz moči skupnosti, ki jo gradimo vsak dan.

Vsem želim mirne, tople in srečne praznike ter uspešno leto, polno priložnosti.

Na potezi je druga generacija
Vodenje družinskega podjetja skozi različne čase in prenos odgovornosti na mlajši rod

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

V našem okolju deluje veliko uspešnih podjetij, ki nudijo zaposlitev marsikateremu prebivalcu naše občine. Med njimi je tudi družinsko podjetje Kopit, d. o. o., ki je iz skromnih začetkov zraslo v enega paradnih konjev lokalnega gospodarstva. K pogovoru smo povabili ustanovitelja podjetja, gospoda Lojzeta Koprivnikarja, ter njegovega sina in naslednika, gospoda Matjaža.

Gospod Lojze, pričnimo pogovor pri začetkih. Bili ste dolgoletni tehnični direktor v takratni Kovini, še prej v separaciji (IAK – Industrija apna Kresnice) Kresnice. Kaj vas je privedlo do odločitve o ustanovitvi podjetja Kopit?

Po »razpadu« Jugoslavije se je tudi v Sloveniji dogajalo marsikaj. Razna večja tuja podjetja so pokupila večino dobro delujočih firm.

Lojze in Matjaž Koprivnikar

Tako je bilo tudi z mojim takratnim delodajalcem, podjetjem Kovina, d. o. o. v Šmartnem in podjetjem Unitas v Ljubljani, ki sta bili prodana naprej avstrijski firmi HERZ. Ob tem so nastopile različne kadrovske težave. Preigravale so se možnosti internega odkupa, vendar pa se zadeva žal ni rešila na želeni način, zato sem se v želji po ustvarjanju nečesa svojega odločil, da ustanovim lastno podjetje.

Če se ne motim, ste bili takrat že na pragu upokojitve. Drži?

Tako je, aktivnosti sem začel leta 1996, tri leta pred upokojitvijo, stoodstotno pa sem se poslu posvetil po upokojitvi.

Kako je devetdesetih letih izgledala ustanovitev podjetja?

V tistem obdobju je imelo veliko ljudi registrirane firme na zalogo, zato sem eno odkupil in jo preimenoval v KOPIT, d. o. o. Kot zanimivost naj povem, da je izbira imena nekoliko zavajujoča in ni direktno povezana s priimkom, kot si marsikdo interpretira, in je sestavljeno iz začetnic navedb predvidenih dejavnosti podjetja: **KO**operacijska **P**roizvodnja, **I**nženiring, **T**rgovina.

Kako se spominjate začetkov?

Pričetek je bil zelo težak, saj smo dejansko začeli iz nič. Za struženje sem si sprva sposodil manjšo CNC stružnico Schaublin, ki sem jo kasneje odkupil, kmalu zatem pa sem dokupil še eno takšno stružnico ter manjši vrtalni stroj. Proizvodnja je tekla v kletnih prostorih hiše in v družinskem krogu. Obseg proizvodnje se je dokaj hitro razširil in kaj hitro smo že imeli prostorski problem, na katerega še nismo bili pripravljeni. Leta 1999 smo tako na parceli ob hiši dogradili dodatne proizvodne prostore.

V poslovanje podjetja je bila od začetka vpeta cela družina. Je bil prenos vodenja na drugo generacijo kdaj vprašljiv ali je bila to logična oziroma spontana poteza?

Res je, s podjetjem je živela cela družina. Skozi leta in različne preizkušnje so se odločitve v podjetju sprejemale dokaj spontano, a zato nič manj preudarno. V nasledstvo znotraj družine nisem imel dvoma, je pa dejstvo, da je podjetje že pred leti preraslo okvire malega družinskega podjetja, kot je bilo zamišljeno ob ustanovitvi, zato danes pri odločanju edino vlogo igra dobrobit podjetja in zaposlenih.

Matjaž, vi ste vodenje podjetja prevzeli v zelo turbulentnih časih, leta 2008. Ste kdaj čutili »nasledstveni« pritisk s strani družine ali vam je bilo podjetništvo v krvi?

V bistvu sem nekako »padel« v ta družinski posel po naključju in se zaposlil po tem, ko sem dal odpoved v mojem prejšnjem podjetju ter ostal brez dela. Pred tem sem dve leti delal v Italiji, v podjetju, ki je izdelovalo stroje, in prav tam praktično dobil prvi stik s strojništvom, kar mi je kasneje prišlo zelo prav.

Po osnovni izobrazbi sem elektrotehnik, kasneje pa sem ob delu zaključil še študij managementa na ekonomski fakulteti. Ker nisem strojnik po poklicu, sprva morda nisem deloval kot očitna izbira za vodenje podjetja v naši panogi.

V Kopitu sem pričel z delom za strojem kot posluževalec, a sem zaradi potreb hitro osvojil znanja iz programiranja in nastavljanja strojev. Moram povedati, da smo bili v tistih časih čisti samouki. Takrat je podjetje vodil mlajši brat, ki pa je leta 2008 zapustil podjetje in se odločil za drugačno pot.

Isto leto nas je zadela gospodarska kriza, zaradi katere so naročila čez noč upadla za 50 %. Prevzem dodatne vloge v podjetju ter nastala situacija na trgu sta bila ključna razloga, da sem vse svoje

Matjaž in Lojze ob selitvi »Schaublinke« iz garaže v novo zgrajeno halo poleg domače hiše

moči usmeril v premagovanje izzivov, ki so se pojavili. Ni bilo lahko, a po naravi sem vztrajen in s premišljenimi odločitvami ter kančkom sreče smo danes tam, kjer smo.

Kaj je tisto, kar vidite kot »bit« podjetja Kopit, kar se prenaša naprej od same ustanovitve?

Rekel bi, da je bistvo podjetja tisto, kar prenašamo naprej od same ustanovitve, to, da naše delovanje temelji na pristnih odnosih in sodelovanju, kar nas povezuje v res dobro ekipo. Naša vizija namreč ni le zadovoljstvo končnih kupcev, ampak tudi zdrav razvoj podjetja, ki predstavlja vir preživetja in osebnega zadovoljstva vsem sodelavcem.

Trenutno smo ponovno v časih gospodarskega upada. Kako vi vidite tovrstne »krize« in kako se z njo spopadate v podjetju?

Od leta 2008, ko je bila res kar konkretna kriza, smo premagali še dve manjši krizi in lahko rečem, da smo se v teh preteklih situacijah naučili dovolj, da sedaj ne zganjamo panike. Gre za ciklične zadeve, ki so se dogajale in se še bodo dogajale iz takšnih ali drugačnih vzrokov.

Na srečo smo sedaj bistveno bolj stabilno in prepoznavno podjetje, kot smo bili v letu 2008, ter imamo tudi bistveno bolj zanesljive in stabilne kupce – no, vsaj večji del njih.

Vsekakor pa je to čas, ko podjetje začne iskati svoje notranje rezerve, preveri, ali lahko še kaj optimizira v svoji organizaciji, je tudi pravi čas za uvedbo sprememb, predvsem pa je to čas za pripravo podjetja na nov zagon trga, ki vedno pride. Svet se pač ne bo ustavil zaradi ene krize, šel bo naprej tako ali drugače – trenutno pa res kaže na to, da bodo potrebne spremembe, sploh v Evropi.

Nikoli v zgodovini podjetja pa nismo odpuščali zaradi zmanjšanega obsega poslovanja, saj se zavedamo, da, ko pride nov zagon, potrebujemo vse razpoložljive sodelavce. Trenutno kljub temu, da nekaj strojev v proizvodnji stoji, še vedno iščemo nove sodelavce, ki bi jih radi zaposlili in čim hitreje usposobili ter tako podjetje pripravili na prihajajoče posle.

Kakšna pa je vaša vizija za podjetje v naslednjih letih?

Vizija podjetja ostaja takšna, kot je že vrsto let – ostati zanesljiv in strokoven razvojni partner našim kupcem. Naš cilj je še dodatno nadgraditi vlogo dobavitelja zahtevnih strojnih elementov z razširjeno ponudbo storitev, ki jih načrtujemo vpeljati v prihodnjih letih.

Ob tem posebno pozornost namenjamo tudi trajnostnemu razvoju, ki vključuje optimizacijo proizvodnih procesov, odgovorno ravnanje z naravnimi viri, predvsem pa se zavedamo naše socialne in družbene odgovornosti. V lokalnem okolju želimo biti prepoznani kot dober delodajalec, ki skrbi za dobrobit svojih zaposlenih, spodbuja razvoj njihovih potencialov in ustvarja spodbudno delovno okolje.

Že kaj razmišljate o prenosu vodenja na naslednjo generacijo?

Seveda, prenos vodenja podjetja na naslednjo generacijo vidim kot enega svojih najpomembnejših projektov. Naslednike pripravljam že nekaj let, ta proces pa bo trajal še nekaj časa, saj želim biti prepričan, da so dovolj zreli, sposobni in pripravljeni, da nadaljujejo našo zgodbo.

Smo pa že do sedaj uspeli postaviti zelo močno vodstveno ekipo, za katero sem prepričan, da bo kos prihodnjim izzivom. V podjetju trenutno delata tudi dve moji hčeri – Nina, ki dela v nabavi, in Erika, ki se uvaja v razumevanje procesov in dela v proizvodnji. Verjamem v to, da je treba začeti pri osnovah, zato si Erika nabira izkušnje prav tam, kjer je to najbolj potrebno.

Kdo in v kakšnem deležu bo na koncu prevzel podjetje, za zdaj še ni določeno. Prav tako ne izključujem možnosti vmesnih rešitev. Najpomembneje je, da podjetje prevzamejo sposobni in zavzeti lastniki z jasno vizijo, ki bodo podjetje znali razvijati in peljati še na višjo raven. Potrebno se je zavedati, da lastništvo ni samo privilegij, ampak predvsem odgovornost in obveza. Kakorkoli že, zaenkrat se za prihodnost podjetja ne bojim, vsaj dokler ima za sabo dobro ekipo.

OŠ Šmartno pri Litiji

MEDVRSTNIŠKO (SPLETNO) NASILJE – PREVENTIVNE DEJAVNOSTI V OKTOBRU

Avtorica članka: Mateja Štritof, šolska pedagoginja

V okviru Tedna otroka – letošnja tema je *Otrok, nepopisan list* – smo za učence od 6. do 9. razreda na šolo povabili kriminalistki Bojano Kračan in Nino Mezinec s Kriminalistične uprave Ljubljana ter policista Andreja Hrupa s PU Litija, ki so izpostavili pomen zgodnjega prepoznavanja in preprečevanja **medvrstniškega (spletnega) nasilja**, saj negativni vplivi lahko močno zaznamujejo otrokov razvoj in samopodobo. Otroci so namreč kot nepopisan list papirja, izjemno dovzetni za vplive okolja, še posebej vrstniških odnosov. Naš cilj je bil, da razumejo svojo vlogo v ustvarjanju varnega šolskega prostora ter da se znajo zaščititi pred nasiljem in poiskati pomoč, kadar je to potrebno. Verjamemo, da bodo s svojo večjo ozaveščenostjo prispevali k boljši medsebojni povezanosti in spoštovanju.

Prav posledice, s katerimi se po izkušnjah nasilja soočajo otroci in mladi, pa so glavni argument za sistematično izvajanje programa **NEON – Varni brez medvrstniškega nasilja** na naši šoli. V mesecu oktobru smo izvedli delavnice v 3. razredu matične šole in na vseh podružničnih šolah. Učenci so ozavestili tri osnovne pravice, in sicer da se počutijo varne, močne in svobodne, prepoznali so pomembno vlogo prič ter spoznali razliko med tožarjenjem in povedati o problemu.

TEHNIŠKI DAN: VARNOST V PROMETU

Avtor članka: Boštjan Pogač, vodja tehniškega dne

V zadnjem tednu oktobra smo na OŠ Šmartno izvedli tehniški dan za vse učence od 1. do 9. razreda matične šole in podružničnih šol na temo Varnost v cestnem prometu. Tehniški dan smo pripravili v sodelovanju z **Zavodom Varna pot iz Ljubljane**, saj imajo njihovi moderatorji dolgoletne izkušnje na področju preventive in prometne varnosti.

Namen delavnic je učence kot (bodoče) udeležence osveščati o pomenu prometne varnosti, jih vzgajati v odgovorne udeležence, jih seznaniti s pomenom uporabe varnostnih pasov in varnostnih čelad ter jih opozarjati na dosledno upoštevanje cestnoprometnih predpisov. V delavnicah so učenci spoznavali nevarnosti uporabe telefonov med vožnjo ter vpliv različnih dejavnikov (alkohol, droge in druge psihoaktivne snovi) na odzivnost in zbranost med vožnjo. Najmlajši učenci so se preizkusili tudi v spretnostnem poligonu. Delavnice so učencem približale prometno varnost ter jih spodbudile k odgovornemu vedenju na cesti – »cesta ni igrišče«.

Delavnice 5 × STOP je kul za učence 3. triade
Prvi dan delavnic so bili na vrsti učenci od 7. do 9. razreda. Tematika te starostne skupine je bila prilagojena pripravi učencev – bodočih aktivnih udeležencev v prometu – na vključevanje v promet ter navajanje in spodbujanje k oblikovanju pozitivnega odnosa do prometne varnosti. Mladostniki morajo ozavestiti osnovne vrednote prometne varnosti in kulture. Geslo prometnih delavnic se je glasilo **Recimo 5 × STOP:** *1. Hitrosti! 2. Alkoholu! 3. Drogam in drugim psihoaktivnim snovem! 4. Uporabi mobilnih telefonov in drugih distraktorjev! 5. Agresivnemu obnašanju v prometu!*

Ob vodenju moderatorjev so učenci spoznavali in računali reakcijske čase ter dolžino zavornih poti ob različnih hitrostih vožnje, naletne teže določenih predmetov, ki v primeru prometne nesreče »letijo« po avtomobilu, spoznavali pomen uporabe varnostnih pasov itd. Posebej zanimiv se je učencem zdel preizkus s tako imenovanimi »pijanimi očali«, ki simulirajo človekovo reagiranje pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi.

Delavnice Ju3 na cesti za učence 2. triade
Drugi dan so bile delavnice namenjene učencem od 4. do 6. razreda. V tej starostni skupini so otroci udeleženi v prometu kot pešci, sopotniki v avtu in tudi kot kolesarji. Namen delavnic je bil osveščati bodoče aktivne udeležence v prometu o varnem prometnem »ju3«. Ob različnih aktivnostih so spoznavali cestnoprometne predpise, prometne znake ter pomen uporabe čelade pri vožnji s kolesom. V razgovoru so ustvarjali pozitiven in odgovoren odnos do pomena prometne varnosti.

Delavnice 4 prometna deteljica za učence 1. triade in podružničnih šol
Zadnji so bili za izvedbo delavnic na vrsti najmlajši. Z velikim zanimanjem so izvajali različne dejavnosti, se naučili pravilne uporabe varnostnega pasu v otroškem sedežu, se igrali prometno tombolo, ob zgodbi spoznavali pomen uporabe varnostne čelade pri vožnji s kolesom ter se s poganjalčki in kolesi vozili po prometnem poligonu. Prav vse aktivnosti so z navdušenjem in zanimanjem uspešno opravili. Moderatorke, ki so delavnice izvajale, so vse učence zelo pohvalile, saj so dobro sodelovali in pokazali veliko znanja o prometnih predpisih.

Vrtec Ciciban

NOV »AED« PRI VRTCU CICIBAN, ZA POVRTMI 6, ŠMARTNO PRI LITIJI

Avtorica članka: Občina Šmartno pri Litiji

Nova lokacija **A**vtomatskega **E**ksternega **D**efibrilatorja v AED mreži občine Šmartno pri Litiji, ki je namenjen oživljanju ob zastoju srca. Na območju naselja Šmartno pri Litiji se dosedanji lokaciji AED pri Knjižnici Šmartno, Staretov trg 12, pridružuje novo nameščen AED na lokaciji Za povrtmi 6.

AED je naprava, ki laičnega uporabnika samodejno vodi skozi postopek oživljanja. Novo AED napravo na omenjeni lokaciji je omogočilo Društvo za srčno-žilne bolezni AED *»s sredstvi, zbranimi z naslova namenitve dela dohodnine v lanskem letu, za katera so se odločili, da vsaki slovenski občini namenijo sredstva za nakup ene AED naprave s pripadajočo omarico«.*

Občina Šmartno pri Litiji se ob tej priložnosti zahvaljuje društvu za prejeto donacijo, ki dopolnjuje javno AED mrežo v občini Šmartno pri Litiji. V javni AED mreži je po občini nameščenih že 19 takšnih naprav.

Društvo za srčno-žilne bolezni AED je ob omenjeni donaciji poskrbelo tudi za predstavitev temeljnih postopkov oživljanja za otroke in zaposlene v Vrtcu Ciciban.

Otroci so pri predstavitvi pokazali veliko mero zanimanja in pripravljenosti za rokovanje z AED-aparatom in izvajanje temeljnih postopkov oživljanja.

Naj drži rek *Na mladih svet stoji*!

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK IN DAN SLOVENSKE HRANE

Avtorica članka: Maja Toplak Primc, pomočnica ravnatelja

Tradicionalni slovenski zajtrk je osrednji dogodek dneva slovenske hrane, ki ga obeležujemo tretji teden v mesecu novembru. Letos je bil ta dan v petek, 15. 11. 2024.

Projekt Tradicionalni slovenski zajtrk naj bi nas spomnil, da je hrana, ki so jo pridelali in pripravili ljudje na naših kmetijah, v kmetijskih in živilskih podjetjih in zadrugah, bolj sveža in okusnejša. Otroke, mladino in širšo javnost seznanjamo o pomenu zajtrka, pomenu in prednostih lokalno pridelanih živil, ki so pridelana oziroma predelana v Sloveniji. Želimo poudariti pomen kmetijstva in čebelarstva za predelavo hrane ter njunem vplivu na okolje. Pomembno je tudi splošno ozaveščanje mladine o pomenu zdravega načina življenja, vključno s pomenom gibanja in izvajanja športnih aktivnosti.

Tudi otroci iz Vrtca Ciciban so poglobljeno obeležili oba dneva. Skozi cel teden so spoznavali čebelarja oziroma čebelarko, izvedeli marsikaj zanimivega o čebelah, pekli kruh, se igrali pekarno, okušali med. Teden pa so zaključili z zajtrkom, ki je vseboval lokalno pridelana živila. Z ozaveščanjem pomena zdravega načina življenja in ustreznega odnosa do prehrane ter prav tako z gibalnimi dejavnostmi bomo v Vrtcu Ciciban nadaljevali skozi celo leto.

Dve letošnji dejavnosti so si imeli priložnost ogledati oziroma se je udeležiti tudi zaposleni na Občini Šmartno pri Litiji. Ob tej priložnosti zahvala vsem prostovoljcem, ki so skozi različne vloge otrokom na doživljajski način pripravljeni približati dejavnosti, poklic idr.

Jesenski Kliše

KLIŠE

ČLANSTVO, DOGODKI IN PRILOŽNOSTI ZA DIJAKE TER ŠTUDENTE

Avtorica članka: Živa Bučar

Novo šolsko leto je tu in zdaj je pravi čas, da pridobiš ali obnoviš članstvo v klubu Kliše! Član kluba lahko postane vsak dijak ali študent s stalnim prebivališčem na območju Upravne enote Litija. Članstvo je brezplačno, vendar ga je treba vsako leto obnoviti. Postopek je preprost! Obišči naš klub med uradnimi urami s potrdilom o vpisu za aktualno šolsko leto ali pa nam skenirano potrdilo pošlji na naš e-mail (klub.klise@gmail.com).

Članstvo lahko pridobiš tudi prek e-obrazca na naši spletni strani.

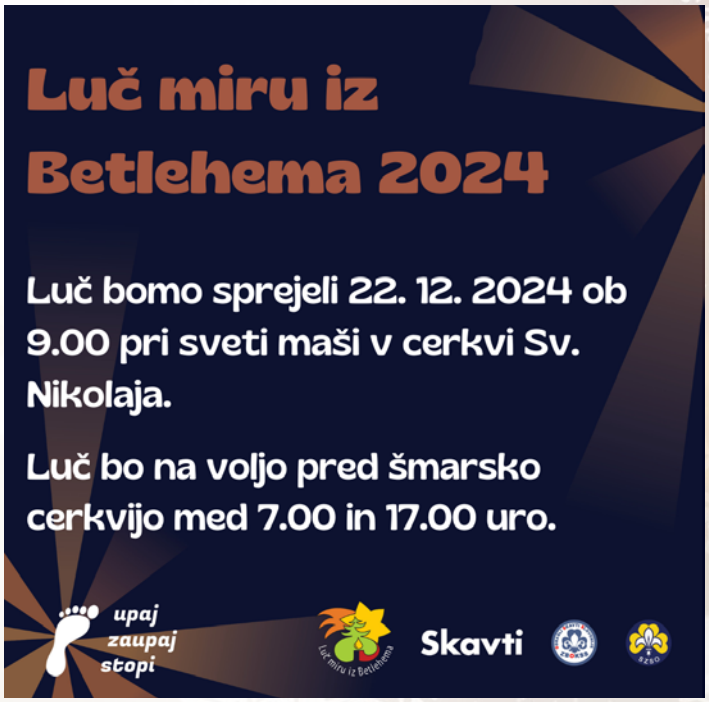
Kaj ti prinaša članstvo v Klišeju? Članstvo prinaša številne ugodnosti, kot so kuponi za fitnes in tenis, cenejše fotokopiranje, dostop do inštrukcij in subvencionirane vstopnice za naše dogodke. Poleg ugodnosti pa je v klubu vedno živahno – odlično vzdušje in super družba ti omogočata spoznavanje novih prijateljev in nepozabne dogodivščine.

Jesenska sezona aktivnosti v Klišeju. Nova ekipa Klišejevcev je letos zelo zagnana, zato smo se oktobra udeležili motivacijskega vikenda, da bi se bolje povezali in pripravili na uspešno sezono. V Brežicah smo skupaj sodelovali v delavnicah na temo projektnega vodenja in reševanja izzivov v klubu. Poleg pridobivanja novega znanja smo uživali v druženju in ustvarili trdnejše vezi. V oktobru smo tudi okrasili buče v duhu noči čarovnic – hvala vsem, ki ste se nam pridružili! Na začetku novembra smo se podali na gokart stezo v Ljubljano, kjer smo preizkusili svoje vozniške sposobnosti in doživeli adrenalinsko dirkanje.

Izobraževalno-zabavne sobote in pomembne veščine za mlade. Novembra so na Klišeju potekale izobraževalno-zabavne sobote. Prva delavnica je bila namenjena spoznavanju mladinskih organizacij in priložnosti, ki jih ponujajo mladim. Na drugi delavnici smo se osredotočili na zaposlovanje mladih ter beleženje neformalno pridobljenih kompetenc. Pogosto se mladi srečujemo z izzivom, ko delodajalci kljub pomanjkanju priložnosti za redno delo pričakujejo izkušnje. Na delavnici smo raziskovali, kako vključiti izkušnje, pridobljene v prostovoljstvu in mladinskih organizacijah, v življenjepis ter kako jih ustrezno predstaviti delodajalcem.

Božiček za en dan – skupaj širimo veselje. Tudi letos je bil Kliše zbirno mesto akcije Božiček za en dan. Darila smo zbirali med 8. in 26. 11. Na spletni strani akcije si našel seznam otrok in starejših, ki si jih lahko obdaril, ter vsa navodila za pripravo darila. Skupaj lahko poskrbimo, da pričaramo nasmehe na obraze otrok in starostnikov. Vse informacije o naših projektih, dogodkih in priložnostih za sodelovanje lahko najdeš na naši Facebook strani [Kliše – Klub študentov Litija in Šmartno] (https://www.facebook.com/klise.klub/) ali na naši spletni strani. Vse dijake in študente, ki bi želeli soustvarjati dogodke v lokalnem okolju, vabimo, da stopijo v stik z nami in postanejo del naše ekipe.

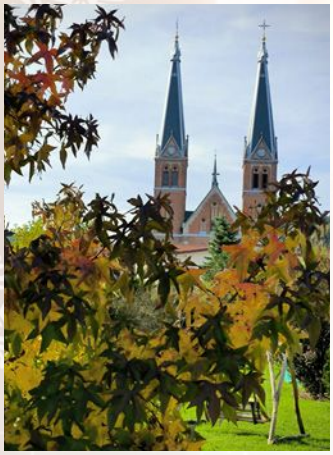
Komaj čakamo na nova skupna doživetja!

10. fotografski natečaj »Razglednica občine Šmartno pri Litiji« uspešno zaključen

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

V torek, 12. 11., je bilo v Knjižnici Šmartno odprtje razstave izbranih fotografij, prispelih na 10. fotografski natečaj z naslovom *Razglednica občine Šmartno pri Litiji*. Natečaj pod okriljem Občine Šmartno pri Litiji pripravljata Knjižnica Litija in Javni zavod Bogenšperk. Na odprtju je zbrane pozdravil župan Blaž Izlakar. Za glasbeni vložek je poskrbel harmonikar Marko Krebs.

Letos je na natečaju sodelovalo 17 avtorjev, od tega dva v kategoriji mladoletnih, ki so na natečaj skupaj poslali 39 fotografij. Vsak avtor je lahko sodeloval z največ tremi fotografijami. Med njimi je komisija v sestavi **Ana Kocjančič**, magistra umetnostne zgodovine, **Neža Dacar**, likovna pedagoginja, in **Peter Prosenc**, fotograf, izbrala najboljše, 23 del pa uvrstila tudi na razstavo.

Kot je ob odprtju razstave povedala mag. Ana Kocjančič, so člani strokovne komisije strogo sledili navodilom v razpisu ter upoštevali kriterije, kot so prepoznavni in zanimivi motivi, primerni za razglednico, ter tehnična dovršenost fotografije.

Nagrado za zmagovalno fotografijo mladega avtorja je prejela fotografija *Razgled v dolino* avtorice **Aneje Ovnik Škoda**. Tretjo nagrado v vrednosti 60 evrov je prejela fotografija *Bogenšperk v zlatu*, avtorice **Helene Smrekar**. Drugo nagrado v vrednosti 140 evrov je prejela fotografija *Zaspano jutro*, avtorja **Dejana Staniča**. Prvo nagrado v vrednosti 200 evrov je prejela fotografija *Šmarska cerkev*, avtorice **Danice Sedevčič.**

Utemeljitev nagrajencev, ki jo je pripravila in na odprtju razstave predstavila mag. Ana Kocjančič, je objavljena v članku z odprtja razstave na spletni strani smartno.si.

Grad Bogenšperk na poročnem sejmu

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

Tako kot vsako leto je Javni zavod Bogenšperk tudi letos na Poročnem sejmu v Grand Plaza hotelu v Ljubljani predstavljal grad Bogenšperk kot čarobno poročno destinacijo in v ta namen izdal tudi posodobljeno brošuro za bodoče mladoporočence.

Stojnico je v dneh sejma, 9. in 10. 11., obiskalo precej zainteresiranih parov, ki smo jim predstavljali našo ponudbo za izvedbo civilnega obreda, v sodelovanju s Krčmo na gradu pa tudi možnosti pogostitve in svatbe. Zadnja leta se število porok na gradu giblje od 25 do 27, toliko jih načrtujemo tudi v sezoni 2025. Trenutno je za prihodnjo sezono prijavljenih že nekaj več kot 10 porok.

Šmartnovanje 2024

Avtorica članka: Mojca Knez

V prvi polovici novembra se je že tradicionalno v okviru praznovanja občinskega praznike občine Šmartno pri Litiji zvrstila vrsta prireditev pod skupnim imenom Šmartnovanje.

Šmartnovanje, ki je postalo eno izmed prepoznavnejših dogodkov v naši občini, tudi letos ni razočaralo, saj je Občina Šmartno pri Litiji v sodelovanju z javnimi zavodi, lokalnimi društvi in posamezniki pripravila pestro paleto aktivnosti za vse generacije.

V nedeljo, 3. 11., se je praznovanje pričelo z medgeneracijskim druženjem v Kostrevniški dolini. Nadaljevalo se je z odprtjem razstave starih razglednic občine Šmartno pri Litiji v izložbenem oknu na glavnem trgu ter šmarskih vezilj v Krajevni knjižnici Šmartno. V Kulturnem domu Šmartno je sledila osrednja slovesnost ob občinskem prazniku občine Šmartno pri Litiji s podelitvijo priznanj za leto 2024 z naslovom *Razglednice, pričevalke minevanja časa*. Vrhunec praznovanj prvega tedna se je zgostil za vikend, in sicer:

- ocenjevanje najboljših sladkih štrukeljcev (na natečaj se je prijavilo kar 34 gospodinj);
- predstavitev dejavnosti domačih društev v Družabnem utripu občine;
- martinovanje pod šotorom s skupino Chicas in razglasitev najboljših štrukeljcev;
- 38. popotovanje po Levstikovi poti od Litije do Čateža;
- »Na odprti sceni« – pogovorni večer z Andrejem Staretom, prejemnikom naziva Častni občan občine Šmartno pri Litiji za leto 2024;
- 2. memorial Jožefa Erjavca in strelsko tekmovanje.

V drugem tednu je v Krajevni knjižnici Šmartno sledilo odprtje fotografske razstave izbranih del, ki so prispela na natečaj z naslovom *Razglednica občine Šmartno pri Litiji*, ki se je nadaljevalo z odprtjem regijske likovne razstave JSKD z naslovom *Kolorizem in natura / barva in forma* v Galeriji gradu Bogenšperk. Letošnje Šmartnovanje se je zaključilo v nedeljo, 17. 11., z blagoslovom vina na župnijskem dvorišču.

Šmartnovanje 2024 je še enkrat več pokazalo, kako pomembna sta tradicija in skupnost za krajane Šmartnega pri Litiji. Kljub temu da praznovanje ni zgolj priložnost za zabavo, temveč tudi za utrjevanje medsebojnih vezi, negovanje lokalne kulture ter ohranjanje običajev za prihodnje generacije, si želimo, da bi se skupaj družili v še večjem številu.

Knjižnica Litija

Knjižnica Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

Aktualni razstavi v Knjižnici Litija in Knjižnici Šmartno
Prešernov rojstni dan oziroma Ta veseli dan kulture (3. december) je razlog za kulturno prireditev. V litijski knjižnici je svoja dela predstavil mag. Ljubomir Ulaga, član LILE. Bogata karierna pot vodje, direktorja predstavništev slovenskih podjetij ga je peljala v ZDA in na Kitajsko. Poslovno pot je končal kot konzul RS na Kitajskem. Zadnji dve leti živi in ustvarja v Litiji. Kako ga je bivanje v svetovnih metropolah zaznamovalo, spoznamo na razstavi, ki bo na ogled še ves januar. V Knjižnici Šmartno pa si prav tako še cel januar lahko ogledate razstavo fotografij natečaja *Razglednica občine Šmartno*.

Potopis Barbare Popit in predstavitev knjige *Ples svetlobe*
Ker nam narava zadnja leta v zimskem času natrosi zelo malo snega, se ga bomo naužili na predpraznično potopisu. Zadnji potopis v letu nas bo peljal na severno Norveško, kjer je popotnica in avtorica knjig z jadrnico križarila po fjordih in uživala v neokrnjeni naravi. Bolj ko so kraji mrzli, manj je masovnega turizma, in prav zato jih rada obišče, saj ji pripovedujejo skrivnostne zgodbe. Vtise beremo tudi v knjigi *Ples svetlobe*, ki bo na voljo po potopisnem predavanju, ki bo v torek, 17. 12., ob 19. uri v Knjižnici Litija.

Defibrilator na stavbi knjižnice v Litiji, na Parmovi ulici
O življenju odločajo tudi sekunde. V pomoč občanom in občankam je od začetka decembra na stavbi litijske knjižnice defibrilator. Nakup naprave je omogočila akcija *Manj sveček za manj grobov* v povezavi z MDI Litija - Šmartno.

Pravljične ure
Pravljične ure v decembru bodo še 17. 12. ob 18. uri v Knjižnici Litija, 19. 12. ob 18. uri v Knjižnici Šmartno, na Vačah 16. 12. ob 18. uri in v Gabrovki 20. 12. ob 18. uri.

Decembrska Približevanja
Po dveh naših gostjah, Eldi Viler in Marjani Grčman, bo v KC Litija na njihovo povabilo prišel dr. Dan Podjed, antropolog. Vedno zanimiv sogovornik v svojih delih obravnava izolirane ljudi in skupnosti, razmerja med ljudmi in tehnologijami ter razvoj izdelkov in storitev po meri ljudi. V Kulturni center Litija bo prišel v ponedeljek, 16. 12. ob 19. uri. Z njim se bo pogovarjala novinarka Saša Kisovec.

Novi zgodbi na portalu Kamra
Na portalu Kamra je veliko zgodb iz našega okolja in naše preteklosti. V januarju bomo dodali še dve novi, in sicer o samoprispevkih in njihovih pridobitvah ter o Pogoniku in spominih na vojno dogajanje v graščini in na železniškem mostu, ki preči Savo. Če imate voljo za raziskovanje oziroma zanimivo temo, bomo z veseljem sodelovali z vami!

Voščilo
Beseda, ki pride iz srca, te greje tri zime, pravi kitajski pregovor.

Drage bralke, cenjeni bralci, naj vas vse leto grejejo odlične knjige. Z veseljem jih bomo iskali, se družili z vami in delovali s poslanstvom širjenja pisane besede. (Z)berimo se v knjižnici, povezujmo se in krepimo globlje razumevanje sveta. Lepih prazničnih dni vam voščimo in sreče v novem letu!

Knjižnica Litija

Srečno rajski fari še naprej

Avtorica članka: Andreja Kastelic

Tako je štangarsko faro »krstil« naš duhovnik Janez. Res je rajska in v njej potemtakem živijo rajski ljudje. Tudi to je res. Skorajda ni farana, ki se ne bi prostovoljno aktivno udejstvoval vsaj v eni skupini: kulturnem športnem društvu ali je član krajevne skupnosti, ŽPS, RK, društva Karitas, kmečkih žena, gasilskega, lovskega ali pa je član najlepšega, to je pevskega zbora.

Vse te skupine delujejo v dobrobit naše skupnosti, nas povezujejo in delajo skupnost res živo, prijetno za življenje. Med nami so tudi ljudje, ki se morda niso ravno zaobljubili kateri od teh skupin, vendar vedno priskočijo na pomoč, ko so potrebni s svojim znanjem in delom. Res dragoceno je, da se nas večina zaveda, kako pomembno je, da se družimo, smo povezani, da vedno znova skupaj ustvarimo kaj novega ali pa popravljamo dotrajane, a še vedno vredne stvari.

Naj se zahvalimo vsem, ki ste v letošnjem letu naši skupnosti pripomogli na kakršenkoli način, da v njej tako lepo živimo. Tudi za lepo sodelovanje in podporo duhovniku Janezu, vsem v PGD Štangarske Poljane, Čebelarstvu Dremelj, Gostilni pri Janezu, Slikopleskarstvu Jože Čož, Slikopleskarstvu Benjamin Gorišek, Gozdarstvu Kastelic, As Grm. Hvala tudi vsem prijaznim delavcem na KSP Litija in v Trgogradu, ki se trudite in skrbite za našo infrastrukturo, ter hvala županu Blažu in njegovi res delavni ekipi.

V novem letu želimo nam vsem, da bi bili na vseh področjih življenja blagoslovljeni še naprej, saj, kjer prijazno in prizadevno sodelujemo med seboj in si pomagamo tudi sami, tam je vedno tudi Bog z nami.

Zahvala za donacijo podjetju Sanolabor, d. d.

Avtorica članka: Leonida Razpotnik, direktorica Doma Tisje

Iskreno se zahvaljujemo podjetju Sanolabor, d. d. za donacijo, namenjeno Domu Tisje Litija. Veseli nas, da so podprli naše prizadevanje za kakovostno oskrbo in barvit vsakdan stanovalcev Doma Tisje. Prepričani smo, da bomo odlično sodelovanje gradili tudi v prihodnje, zato želimo vsem zaposlenim družbe obilo poslovnih uspehov in osebnega zadovoljstva pri delu. Novi poslovalnici Sanolabor Litija pa želimo uspešno poslovanje.

PGD Šmartno pri Litiji v letu 2024

Avtor članka: PGD Šmartno pri Litiji

Na občnih zborih našega gasilskega društva se določena poročila o delu v preteklem letu največkrat začnejo s frazo »*Zaključili smo še eno uspešno leto*«.

Tokrat lahko malo pohitimo in še pred koncem leta stavek obrnemo v »*Leto 2024 je bilo za naše društvo izjemno leto*«. Leto se sicer še ni končalo, pa vendar ta trditev za PGD Šmartno pri Litiji še kako drži. Že nekaj časa smo se pripravljali na 2024, na začetku leta pa je bilo jasno, da bo potrebno konkretno poprijeti za delo, kajti skoraj vsi člani smo se zavedali, kaj smo si zadali v načrtih za prvo polovico leta. Če na hitro pomislimo na naše letošnje, nekatere zelo pomembne in zgodovinske, dogodke, takoj spoznamo, da člani društva nismo počivali. Opravili smo ogromno dela, ogromno ur na različnih področjih. Delali smo toliko, da vsega nismo uspeli sproti zapisovati v naše evidence.

Leto 2024 je bilo za naše društvo jubilejno leto. V tem letu je naše društvo namreč praznovalo visoki jubilej, 140. obletnico ustanovitve, omenjeno leto pa je za naše društvo tudi zgodovinsko po-

membno. Po več kot dvajsetih letih smo namreč v naš kraj pripeljali novo in moderno opremljeno kombinirano gasilsko vozilo. V prelepem sončnem majskem petku je vozilo na prvi vožnji po šmarski obvoznici pričakala množica krajanov in seveda prelep vodni špalir, za katerega se še enkrat zahvaljujemo vsem sodelujočim gasilskim društvom. Po treh letih smo tako zaključili najpomembnejši projekt v zadnjih dveh desetletjih. Nakup vozila je bil pomemben mejnik v zgodovini našega društva in s ponosom lahko trdimo, da smo ga uspešno pripeljali do konca. Ker je naš gasilski dom premajhen in ni bilo prostora za namestitev novega vozila, smo tekom leta poskrbeli tudi za to. Na zemljišču poleg doma smo že lani zgradili oporne zidove, letos porušili staro hišo, v gradbeno jamo napeljali ogromno materiala in na močno temeljno ploščo postavili novo garažo, ki pa trenutno še ni v celoti dokončana. Kdor je spremljal naše delo, je lahko videl, koliko dela smo opravili člani društva, zato tudi lažje razume, zakaj smo tudi na ta dosežek ponosni. Naše novo vozilo je tako sedaj varno parkirano v topli in prostorni garaži. Oba projekta sta nam uspela tudi zaradi vse pomoči, ki smo je bili deležni s strani raznih dobaviteljev, gradbenikov in seveda največjih podpornikov in donatorjev. Pri tem mislimo predvsem na podjetja, organizacije in posamezne občanke in občane, krajanke in krajane, ki ste nam v vseh zbiralnih akcijah namenili res nepričakovano in presenetljivo višino donacij. Z vašo pomočjo smo v novo garažo zapeljali novo sodobno gasilsko vozilo, ki je z večino nove opreme stalo 310.000 evrov. Vsem zgoraj omenjenim smo se že nekajkrat zahvalili, pa vendar se vam iz vsega srca člani PGD Šmartno še enkrat zahvaljujemo za vaš posluh, razumevanje in vašo pomoč. Vseh

donatorjev, predvsem za novo vozilo, tu ne moremo omenjati, si pa našo zahvalo z navedbo vseh organizacij in posameznikov lahko ogledate v novem koledarju ali na naši spletni strani. Društvo je tako prišlo do osnovnega vozila, s katerim se bomo, upamo, čim manjkrat vozili na intervencije. V primeru neljubih dogodkov pa upamo, da bomo z novo pridobitvijo posredovali hitreje in učinkoviteje.

Kar se tiče ostalih naših dogodkov in projektov ob praznovanju obletnice, smo izpeljali lepo društveno slavnostno sejo, na kateri smo podelili veliko priznanj, uživali ob nastopih naših gostov in na koncu tudi slovesno pokramljali. Vrhunec praznovanja se je zgodil na dogodku konec maja. Slavnostna gasilska parada skozi središče kraja se je zaključila na igrišču pri OŠ Šmartno, kjer smo v najboljši družbi visokih gostov, kolegov gasilcev in občanov slovesno počastili naš praznik in z blagoslovom prevzeli novo vozilo. Zahvalili smo se vsem odgovornim za naše uspehe in seveda našim botrom novega vozila. Po slovesnosti smo izpeljali tudi odlično veselico. Vsem sodelujočim, pomočnikom in obiskovalcem naših dogodkov se zahvaljujemo za prisotnost, podporo in izrečene čestitke.

Dela smo imeli v letu 2024 res ogromno. Brez odlične ekipe, članic in članov našega društva, nam vse omenjeno zagotovo ne bi uspelo. Za vso podporo, vse opravljeno delo, vse ure, preživete v gasilskem domu, in za ves zapravljeni prosti čas ter za vse letošnje predvsem delovne dogodivščine se vam, drage članice in člani PGD Šmartno, najlepše zahvaljujemo.

Za zaključek leta naj se izpolni želja, da bo naše društvo tudi v prihodnosti uspešno na vseh področjih svojega dela, naj nam bodo časi naklonjeni in naj se nam z vnemo in delom uresničijo vse želje, da bomo dosegli vse zadane cilje. To člani PGD Šmartno znamo in seveda to tudi zmoremo. Še enkrat vsem našim članicam in članom ter vsem, ki nam pomagate pri delovanju in napredovanju društva, najlepša hvala za vso pomoč, sodelovanje in podporo v letu 2024. Za sodelovanje se vam seveda priporočamo tudi v prihodnosti. Članice in člani PGD Šmartno pri Litiji s ponosom in hvaležnostjo upamo in vemo, da bomo skupaj preživeli še veliko lepih, uspešnih in predvsem varnih trenutkov. Vsem skupaj želimo vse dobro v prihajajočem letu. Hvala lepa, srečno 2025 in Na pomoč!

Lilin vrtiljak

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

V tokratnem vrtiljaku se vrti cela množica novic in povabil.

Ljubomir Ulaga se je predstavil s samostojno likovno razstavo na Ta veseli dan kulture, 3. 12. 2024, ob 19. uri v Knjižnici Litija, ki so jo z recitalom popestrili člani sekcije Lila piše. Predstavitev kataloga *175 let železnice v Litiji* ter odprtje likovne in fotografske razstave so bili v četrtek, 5. 12. 2024. V prostorih Občine Litija je na ogled razstava grafičnih likovnih del letošnjega 2. Grafičnega bienala. Razstava je bila na ogled v času uradnih ur občine do 30. 11. 2024.

Na regijsko razstavo *Kolorizem* v organizaciji JSKD so se uvrstili: Aleksander Lavrenčič, Gabrijela Hauptman, Marija Urankar Murn, Nejc Jogan, Marija Hameršak Lavrenčič, Tomaž Mittoni in Jelka Jantol. V Šmelcu se z likovnimi deli predstavljata sekciji Cici in Mala Lila. Na državno srečanje literarnega razpisa V zavetju besede se je uvrstila naša članica Dunja Polonca Guček. Sekcija Foto Lila je prispevala avtorske fotografije za občinski koledar za leto 2025. Zaključili smo tečaj botanične ilustracije pod vodstvom mentorja dr. Nejca Jogana, izr. prof. za področje botanike. S tečajem bomo nadaljevali v pomladanskih mesecih.

Petek, 22. 11. 2024, pa je bil za LILO prav poseben dan, saj je praznovala svoj 25. rojstni dan. Prireditev z odprtjem razstave in predstavitvijo zbornika je bila ob 18. uri v Kulturnem centru Litija. Vse najboljše LILA!

Prejem priznanja ob 20-letnici Društva LAZ in festival Dobrote Jablaniške doline

Avtor članka: Društvo LAZ

V četrtek, 7. 11. 2024, je v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji potekala osrednja slovesnost ob občinskem prazniku s podelitvijo priznanj.

Ob tej priložnosti je Društvo LAZ prejelo priznanje za 20 let delovanja in prispevek k razvoju Jablaniške doline ter širšega območja. V zadnjih dveh desetletjih smo izvedli številne pomembne projekte, kot so upravljanje Jablaniške poti, vzdrževanje Zbirke savskih prodnikov ter podpora lokalnemu turizmu. S sodelovanjem na lokalnih in mednarodnih projektih smo omogočili številne razvojne pobude, ki so pripomogle k večji prepoznavnosti in napredku tega območja. Društvo LAZ ob tej priložnosti iskreno čestita tudi Športnemu društvu Dolina za prejem priznanja ob 50-letnici ustanovitve društva.

V petek, 8. 11. 2024, je potekal festival Dobrote Jablaniške doline in Šmartnovanje. Dogodek je združil ljubitelje kulinarike, ki so prišli na Staretov trg v Šmartnem pri Litiji, da bi uživali v okusih lokalne tradicije. Osrednji dogodek je bila podelitev priznanj za najboljše štrukeljčke, ki so predstavljali bogato kulinarično dediščino tega območja. Strokovna komisija, ki so jo sestavljali Robert Merzel, Marlena Skvarča in Tina Pregel, je ocenila 34 vzorcev štrukeljčkov, ki so jih pripravili domači mojstri in mojstrice. Po napetem ocenjevanju je bilo podeljenih 12 bronastih, 4 srebrna in 2 zlati priznanji za najboljše štrukeljčke. Vsem sodelujočim iskreno čestitamo za njihov trud in predanost. Dogodek je spremljala tudi prijetna glasba skupine Chicas, ki je poskrbela za veselo vzdušje med slastnimi dobrotami.

Praznovanje teh dosežkov nas spodbuja, da še naprej skrbimo za našo dediščino in gradimo skupnost, ki bo še dolgo ponosna na svoje korenine.

Izleta društva upokojencev

Avtor člankov: Jože Loc

IZLET ŠMARSKIH UPOKOJENCEV V BREŽICE

Šmarski upokojenci želimo kar se da izkoristiti čas do novega leta, ki se že počasi izteka. Kar množično – izleta se je udeležilo 26 članic/članov – smo se z železniške postaje v Litiji odpravili v Posavje, v Brežice.

Pol ure hoje od železniške postaje v Brežicah do mestnega jedra za večino od nas ni predstavljalo hudega zalogaja, vseeno pa nekaj posameznikov ni moglo slediti skupini. Kljub temu smo do gostišča »pri Šefu«, ki se nahaja že malček naprej od brežiškega gradu proti železnemu mostu čez reko Savo, prispeli skupaj. Tam nas je prevzelo prijazno osebje gostišča, ki je lepo poskrbelo za naše telesne potrebe po hrani in pijači. Zadovoljni in napolnjeni z novimi močmi smo se od uslužnih gostincev poslovili in se napotili v bližnji brežiški grad, kjer domuje Posavski muzej. Na ogledu razstavnih prostorov v mogočnem gradu smo se seznanili z bogato zgodovinsko in kulturno dediščino tega mesta. To področje je bilo naseljeno že v času Keltov in Rimljanov, o čemer pričajo predmeti in ostaline, ki jih hrani omenjeni muzej. V času Avstro-Ogrske je bilo to živahno obmejno trgovsko mesto med spodnjo Štajersko in Ogrsko, v katerem so bolj ali manj v slogi živeli nemško in slovensko govoreči prebivalci. V času druge svetovne vojne so iz Brežic in Posavja poslali v izgnanstvo okoli 8000 slovenskih ljudi, tam pa so naselili kočevske Nemce. V muzeju se lahko seznanimo tudi z življenjem ljudi ob reki Savi, z ribiško tradicijo. V gradu je tudi največja poslikana dvorana na Slovenskem, v kateri skozi vse leto na prireditvah gostijo glasbenike in druge kulturnike. Nedaleč od Brežic, v Krškem, pa sta med drugimi delovala tudi Jurij Dalmatin in Adam Bohorič, ki sta pomembno zaznamovala naš slovenski jezik. Žal smo zaradi napovedi padavin in slabe vidljivosti morali opustiti vzpon na pol ure oddaljen sveti Vid, ki je priljubljena točka za sprehajalce in rekreativce vseh vrst. Od tam je z razgledne ploščadi lep razgled na Savo, Brežice, vse tja do Krškega, do hrvaške meje in na Bizeljsko. Z lepimi vtisi smo se domov vrnili pred mrakom.

Izlet z vlakom v Brežice (foto: Jože Loc)

IZLET ŠMARSKIH UPOKOJENCEV V KOPER IN IZOLO

Da se pripravimo na prihajajoče kratke dni in dolge noči, smo šmarski upokojenci odšli na izlet tja, kjer je v tem času več sonca. Obiskali smo Koper, mesto, ki je bilo nekaj stoletij del Beneške republike in ki ga je v vseh pogledih močno zaznamovala romanska kultura. Tudi ime mesta je verjetno izpeljanka italijanske besede *una capra*, v prevodu koza, ki je simbol skromnosti, trdoživosti in je eden od elementov, ki sestavljajo grb polotoka Istra. Poznavalci mesta imenujejo Koper tudi mesto plemenite lepote.

Ogled mesta smo začeli pri Mudinih vratih, ki so od dvanajstih mestnih vrat, ko je bilo mesto še obzidano, edina še ohranjena. V tistem času se je do vrat prišlo po nasipu, kajti mesto Koper je bilo nekoč otok. Prebivalci mesta so ga takrat imenovali tudi Kozji otok. Za mesto so značilne ozke ulice in široki trgi. Takoj za mestnimi vrati smo vstopili na Prešernov trg, ki ga krasi najlepši koprski vodnjak, imenovan po bogati družini Da Ponte, ki ga je dala postaviti in ga podarila mestu. Nato smo po Čevljarski ulici prispeli na glavni mestni trg, imenovan Titov trg. Trg obdajajo Pretorska palača, Loža/Loggia in palača, v kateri je danes sedež Univerze na Primorskem. Nasproti se nahaja mogočna stolnica Marijinega vnebovzetja, ena največjih cerkva na Slovenskem in zakladnica številnih sakralnih likovnih del in del beneških mojstrov kamnosekov ter rezbarjev. Gre za stranske in glavni oltar, prižnico, škofovski sedež in drugo. Naj omenim le slikarja Vittoreja Carpaccia, katerega dragocena slika visi levo od glavnega oltarja. V svetišču se nahajajo tudi največje cerkvene orgle na Slovenskem, ki so bile nedavno obnovljene. Za škofovskim sedežem pa se nahaja sarkofag s posmrtnimi ostanki svetega Nazarija, ki je zavetnik mesta Koper. Relikvije in kip sv. Nazarija se vsako leto 19. junija nosijo v slovesni procesiji po mestnih ulicah in trgih. Nekateri med nami smo se nato povzpeli še na zvonik/campanile, ki je najvišja točka mesta in hkrati nudi lep razgled na okolico. Ogled mesta smo zaključili na Carpacciovem trgu, kjer se nahajajo tudi skladišča soli svetega Marka. Zgradba ne služi več svojemu namenu, sedaj se imenuje Taverna in je kraj mestnih družabnih dogodkov. Po odličnem kosilu v hotelu Delfin v Izoli smo se od tam sprehodili ob morju mimo marine do mandrača v mestu in uživali v vzdušju poznega toplega indijanskega poletja v objemu prijetnega obalnega mesta.

Novembrske dejavnosti MePZ Zvon

Avtorica članka: Katarina Kragelj

Po dolgem vročem poletju smo se na pevskih vajah ponovno zbrali v septembru in pričeli z rednimi pevskimi vajami ob sredah zvečer. Za seboj smo imeli pestro sezono, v dobrem in slabem smo ostali skupaj, ker nas poleg petja in pripadnosti zboru druži tudi prijateljstvo.

Naša zborovodkinja Marija Celestina je izbrala pesmi za naše jesenske nastope, sklop slovenskih narodnih pesmi iz naše igre s petjem *Ta presneta ljubezen*, ki smo jo spomladi letos trikrat uspešno uprizorili ob 40-letnici delovanja zbora. Dve sredi popoldan v novembru smo razveseljevali varovance in zaposlene v Domu Tisje v Črnem Potoku in v Litiji. Poslušalci so uživali ob domačih napevih, z nami so prepevali. Vezno besedo je spretno prepletala naša sopranistka Milena.

Predstavili pa smo se tudi na Martinovem sejmu, na šmarskem trgu, kjer smo zapeli tri pesmi, primerne prazniku. Težko smo čakali naš pevski vikend konec novembra. Po dolgih letih prepevanj na pevskih vikendih ob koncu avgusta smo letos odšli novembra v Črmošnjice. Čarobna pokrajina kot z božične razglednice, prijazen

sprejem vodje doma, dobra volja kuharic so nam polepšali prihod in ves vikend je bil prelep. Program pesmi je pripravila naša zborovodkinja, za družabno življenje, dobro voljo, telovadbo ob jutrih, sladke dobrote pa smo poskrbeli prav vsi. Sobotno popoldne nam je izpolnil še sprehod po učni poti ob Divjem potoku z vodičem Jožetom. Navdušeni smo bili nad kristalno čisto vodo, zasneženo pokrajino, modrim nebom in s soncem obsijano pokrajino. Izvedeli smo zanimivosti o zgodovini kraja in okolice. Zvečer pa smo pripravili presenečenje naši pevki ob njenem jubileju.

Naš pevski vikend je bil res uspešen zaradi petja, tkanja vezi med nami, občutka povezanosti in zavedanja, da prepevamo za svoje dobro počutje in ohranjamo 134-letno tradicijo Pevskega društva Zvon.

Razstava ob 15-letnici šmarskih vezilj

Avtorica članka: Katarina Kragelj

Od 26. do 27. 10. 2024 je v Velenju potekala mednarodna razstava vezenin z naslovom *Vezeni prti in prtički*, na kateri smo šmarske vezilje zopet sodelovale s svojimi izdelki. V torek, 5. 11. 2024, pa smo praznovale 15-letnico našega delovanja in ob tej priliki svoje izdelke razstavile v šmarski knjižnici.

Za razstavo v Velenju smo izvezle prte in prtičke v različnih tehnikah, poleg njih pa smo razstavile tudi ostale vezenine. Za svoje delo je vsaka izmed nas prejela priznanje.

V času občinskega praznika šmarske občine vsako leto pripravimo razstavo svojih izdelkov, ki so nastali v enem letu, in to so vezenje, kvačkanje, klekljanje, izdelava voščilnic, pa še kaj bi se našlo. Letos praznujemo 15-letnico delovanja, naša mentorica je sedaj Vida Zupančič, ostale članice pa pomagamo na različne načine. Razstava je bila na ogled v šmarski knjižnici od torka do ponedeljka. Pri pripravi so nam pomagali Občina Šmartno pri Litiji, upokojensko društvo Šmartno, Javni zavod Bogenšperk in Knjižnica Šmartno. Župan šmarske občine Blaž Izlakar in direktorica knjižnice Andreja Štuhec sta vse navzoče nagovorila in oba poudarila pomembno izročilo, ki ga šmarske vezilje ohranjamo, vsako leto pa izdelke pokažemo na razstavi. Nekaj misli o vezenju sem sama povezala v vezno besedo, za spremljavo je poskrbel harmonikar Luka Tomažin. Množica izvezenih prtov, prtičkov, zaves in ostalih uporabnih izdelkov so delo pridnih rok, idej za izdelavo česa novega pa nam nikoli ne zmanjka. Vesele smo pohval naših zvestih obiskovalcev in podpore občine, knjižnice, šmarskih upokojencev in Javnega zavoda Bogenšperk.

Vezilje vemo, da je v prepletanju nitk poseben čar, povezuje pa nas tudi druženje, izmenjevanje idej, medsebojna pomoč in navdušenje nad lepoto naših izdelkov. Tudi za delo v novem letu imamo že načrte, in ker se leto izteka, želimo vsem občankam in občanom vesele božične praznike in vse dobro v novem letu, ki prihaja.

Pevski vikend ŽPZ Laz

Avtor članka: ŽPZ Laz

Zadnji petek v letošnjem septembru smo se pevke Ženskega pevskega zbora Laz z zborovodkinjo Manco Vidic odpravile na pevski vikend, ki smo ga že šestič zapovrstjo preživele v prleškem Veržeju. Krasne, skrbno obdelane prleške ravnice nas vsakič znova očarajo in privlačijo, zato se vedno rade odpravimo v čarobni svet ravnine in zasanjanih gričev.

V zgodnjih večernih urah smo se zbrale v Marijanišču, Zavodu Marianum Veržej. Tam so nas prijazno pozdravili in nam zaželeli dobrodošlico zaposleni v Penzionu Mavrica, ki deluje v okviru zavoda in skrbi za urejenost prostorov Marijanišča ter nudi možnosti bivanja in uporabe prostorov za različna srečanja in skupine.

Najprej smo se namestile po sobah, nato pa po večerji takoj začele s pevskimi vajami. Tudi sobota je bila zelo delovna. Začele smo zgodaj. Po jutranji kavici smo se dodatno »zbrihtale« z jutranjo telovadbo ob pol osmih, ko nas je vztrajna sopevka Suzana dobro ogrela kar na širokem hodniku pred našimi sobami. Po zajtrku smo začele z vajami, najprej ločeno po glasovih, potem pa še s skupno vajo. Po kosilu in kratkem predahu smo nadaljevale z delom, spet po glasovih in z dvema skupnima vajama. Ko smo bile proste, smo čas izkoristile za sprehod na svežem zraku in popoldansko kavico v bližnjem lokalu. Zadovoljne z opravljenim delom smo si po večerji privoščile malo počitka. Ko se je znočilo, smo se zbrale na večernem druženju. Pridružil se nam je tudi gospod Peter Pučnik, ki nas je pocrkljal s košarico sladkih bonbonov. Že v času našega prvega pevskega vikenda v Veržeju pred šestimi leti smo spoznale njegovo težko življenjsko zgodbo in bile osuple nad njegovim optimizmom in hvaležnostjo za vse v življenju. Takoj smo postali dobri prijatelji. Bil je tudi slavnostni govornik na našem jubilejnem koncertu ob 10-letnici delovanja našega pevskega zbora na Bogenšperku septembra leta 2022.

Večerno druženje je bilo zabavno in polno smeha, še posebej pri pantomimi. Nekatere pevke so sicer utrujene omagale in legle k

počitku že kmalu, najbolj trdožive pa smo vztrajale kar nekaj časa. Če pa je bilo tako prijetno, da kar nismo mogle narazen. Seveda smo se tudi krepčale z odlično Ivankino pehtranovo potico in drugimi dobrotami ter sladkimi napitki.

Pevski vikend smo zaključile v nedeljo. Po zajtrku je sledila skupna pevska vaja, na kateri smo ponovile vse pesmi, ki smo se jih začele učiti v petek in soboto, ter že znane pesmi, ki smo jih intenzivno izboljševale. Po kosilu smo se v kapeli Marijanišča udeležile svete maše, ki jo je za našo pokojno pevko Jelko daroval gospod župnik Peter Pučnik. Prosile smo tudi za zdravje sopevke, da bi zmagala v boju z zahrbtno boleznijo. Pri maši smo zapele pesem z naslovom *Ljubezen me spreminja*, katere avtor je gospod Peter Pučnik. Bil je presenečen in hvaležen. Prijetno utrujene in zadovoljne z dobro opravljenim delom smo se nekatere odpravile še na Miholov sejem, to je sejem rokodelstva, domače kulinarike in lokalnih proizvodov, ki je potekal v neposredni bližini Marijanišča. Obisk sejma nas ni pustil praznih rok, mogoče bolj praznih denarnic, saj smo kupile prleške in prekmurske dobrote in z njimi razveselile naše domače.

Nekatere smo pravočasno prispele domov in se udeležile še zaključne prireditve Festivala Bogenšperk, na kateri so nas pobožali čudoviti glasovi Komornega zbora Valvasor. In pevski vikend je bil popoln. Do naslednjič. Že zdaj se veselimo naslednjega pevskega vikenda, ki zagotovo bo. Je že rezerviran. Hvala naši predsednici Mateji, ki je vestno poskrbela za vso organizacijo, dogovarjanja, telefonske klice pa še kaj. In hvala Manci, ki je odlično vodila naše glasove in iz nas izvabila sposobnosti, za katere sploh nismo vedele, da jih imamo. Pred nami so sedaj novi izzivi, novi nastopi, novi uspehi. In tega se izredno veselimo, saj nas družita, prekrasna energija in vedenje, da skupaj zmoremo več.

Srečanje partnerjev projekta Microfuture in ogled dobrih praks na Švedskem

Avtorica članka: Jasna Presečki

Razvojni center Srca Slovenije se je v mesecu oktobru udeležil četrtega srečanja partnerjev projekta MICROFUTURE, ki je potekalo na Švedskem 15. in 16. 10. Cilj projekta je izboljšati dostop do mikrokreditov v podporo posameznikom, mladim, socialnim podjetjem in ostalim, ki imajo odlične poslovne ideje, nimajo pa tudi sredstev za njihovo uresničitev. **Srečanja se je udeležila tudi ga. Tjaša Perković**, vodja sektorja za finančne spodbude pri **Slovenskem regionalnem razvojnem skladu**, ki je delila informacije o njihovi dobri praksi mikrofinanciranja mladih kmetov (Agro FI MIKRO), kar je zanimivo predvsem za švedsko okolje. Takšne izmenjave izkušenj so lahko ključne za izboljšanje prihodnjih javnih politik in praks mikrofinanciranja.

Projektni partnerji iz Slovenije, Romunije, Italije, Švedske in Francije smo predstavili rezultate nacionalnih raziskav s področja mikrofinanciranja. Raziskava, izvedena med prejemniki mikroposojil in socialnimi podjetji, se je osredotočala na politike javnega financiranja, vire, trajanje, namen in ozaveščenost o financiranju v posameznih državah. Rezultati pričajo tako o skupnih izzivih kot tudi prednostih, s katerimi se soočajo prejemniki finančnih sredstev, ter o vlogi javnih institucij pri tem. Vsak partner je predstavil tudi, kako bo izboljšal dostop do mikrofinanciranja za ranljive ciljne skupine. V Srcu Slovenije se bomo osredotočili predvsem na **ozaveščanje in spodbujanje sodelovanja** med ključnimi akterji (socialnimi podjetji, finančnimi institucijami, odločevalci in ranljivimi ciljnimi skupinami) in i**zboljšanje dostopa do različnih mikrofinančnih mehanizmov**. Prenos najprimernejše dobre prakse v naše okolje bi omogočil tudi pripravo novega projekta na LAS razpis za spodbujanje podjetništva med ranljivimi ciljnimi skupinami.

V drugem delu srečanja smo se seznanili s številnimi **dobrimi praksami s področja socialnega podjetništva**, ki se uspešno izvajajo na Švedskem. Naloga teh organizacij je predvsem **skrb za socialno vključevanje najranljivejših skupin znotraj družbe**, kot so migranti, nekdanji zaporniki in odvisniki, neizobraženi posamezniki, invalidi, ženske idr. Najprej smo se seznanili z delom švedske neprofitne, nepolitične in posvetne organizacije **Architecture Sans Frontières (ASF)**, ki deluje na globalni ravni, njena dejavnost je osredotočena na arhitekturne produkte in storitve, pri čemer se zavzemajo za družbeno pravičnost in trajnost. Na omenjenih poslovnih področjih izobražujejo in zaposlujejo najranljivejše skupine.

Nato smo obiskali, na katoliških vrednotah temelječo, **organizacijo Re:form**, katere namen je podpirati posameznike, ki se soočajo z družbeno izključenostjo in brezposelnostjo, da bi jim olajšali vključitev na trg dela. Predvsem so to nekdanji zaporniki in posamezniki, ki izhajajo iz problematičnih socialnih okolij. Že od leta 2015 ponujajo storitve nege vozil, urejanja okolice in prodaje obnovljenih rabljenih izdelkov. Pot smo nadaljevali z obiskom **ekonomskega združenja Mohass**, ustanovljenega maja 2018, ki pomaga socialno izključenim skupinam. Njihov cilj je ustvariti zaposlitvene priložnosti, ponuditi delovno usposabljanje in socialno vključenost ranljivim posameznikom. Kot združenje deluje neodvisno od javnega sektorja, pri čemer sledi načelom socialnega podjetništva. Na tej točki bi izpostavili, da je Slovenija ena izmed držav EU, ki za razliko od Švedske, kjer so te strukture še v povojih, že ima sprejet Zakon o socialnem podjetništvu.

Dan smo zaključili z obiskom **socialnega podjetja Rosängen**, katerega glavni cilj je zagotoviti varen, trajnosten in pravičen razvoj lokalnega in širšega okolja, s svojim delom želijo ranljivim skupnostim omogočiti enakopraven dostop do družbenih storitev in možnosti izobraževanj, da bi prispevali k zmanjšanju diskriminacije in revščine. Ponujajo gostinske in nastanitvene storitve, izvedbo kongresov, koncertov, porok, obletnic in drugih prazničnih dogodkov, prodajo lokalnih prehranskih izdelkov in obnovljenih koles.

Vse omenjene dobre prakse so prenosljive v naše nacionalno in lokalno okolje in predstavljajo navdih zasebnemu in javnemu sektorju za prihodnje korake.

Iz dela RKS OZ Litija

Avtor članka: RKS OZ Litija

Krvodajalstvo

Letošnja tretja redna krvodajalska akcija je potekala 21. in 22. 11. 2024 v Osnovni šoli Gradec v Litiji. Udeležilo se je je 210 krvodajalcev, ki se jim zahvaljujemo za udeležbo in darovano kri. Med njimi jih je 13 kri darovalo prvič. Zahvaljujemo se tudi gospodu, ki nas je razveselil s sladkimi dobrotami, ter Osnovni šoli Gradec za sodelovanje pri uspešno izvedeni krvodajalski akciji.

Letovanje otrok iz socialno šibkih družin na Debelem rtiču v času jesenskih šolskih počitnic

Na osnovi razdelilnika RKS je v času jesenskih počitnic od 26. 10. do 2. 11. 2024 z donatorskimi sredstvi Radia 1 brezplačno letovalo 11 otrok z našega območja. Predloge so nam posredovale KORK. Strokovne službe Zdravilišča RKS Debeli rtič so za otroke na tedenskem preživljanju počitnic pripravile pester animacijski program, ki spodbuja nova spoznanja, smeh in sprostitev, številne ustvarjalne delavnice, športne igre, štafetne igre, kopanje v notranjem bazenu, vodno aerobiko, raziskovanje morske obale, raziskovanje naravnih lepot in kulturne dediščine, zabavo z glasbo in plesom in še in še. Otroci so se domov vrnili srečni, zadovoljni in polni novih doživetij.

Letovanje starejših na Debelem rtiču

V Zdravilišču RKS na Debelem rtiču je v terminu od 27. 11. do 4. 12. 2024 brezplačno letovalo pet starejših z našega območja. Strokovne službe Zdravilišča RKS Debeli rtič so za vključene starejše pripravile pester animacijski program, številne ustvarjalne delavnice in prostočasne delavnice ter aktivnosti, poseben poudarek pa so namenili gibanju na prostem, zdravemu načinu življenja in spoznavanju okolice. Starejši so lahko zaplavali tudi v pokritem bazenu z morsko vodo. Večeri so bili tematsko obarvani ter polni presenečenj. Letovanje socialno šibkih starejših je bilo omogočeno z namenskimi donatorskimi sredstvi. RKS OZ Litija projekt Zdravstveno letovanje starejših in invalidnih oseb namenja starejšim, ki so primernega zdravstvenega stanja in nimajo ustreznih materialnih sredstev, da bi si letovanje lahko v celoti zagotovili sami. Prepričani smo, da tudi na ta način prispevamo k dvigu kvalitete življenja vse večjega števila starejših na našem območju.

Tečaj za bolničarje ekipe PP RKS OZ Litija

V kratkem bomo izvedli tečaj za bolničarje za ekipe prve pomoči RKS OZ Litija. Usposabljanje traja 45 pedagoških ur, od tega je 17 ur namenjenih teoretičnemu delu in 28 ur praktičnemu usposabljanju. Potrdilo o usposobljenosti za bolničarja prve pomoči velja 5 let, veljavnost pa se podaljša s predpisanim dopolnilnim usposabljanjem ali v času veljavnosti potrdila najmanj dvakratno udeležbo regijskega preverjanja usposobljenosti ekip za prvo pomoč. Vse zainteresirane prosimo, da nam svojo prijavo pošljejo čimprej. Za več informacij smo vam na voljo.

Voščilo

Leto se počasi zaključuje, zato vam želimo vesel božič in vse dobro v letu 2025.

RKS Območno združenje Litija,
predsednica Danica Sveršina s prostovoljci

»Dobro voljo meljemo«

Avtorica članka: Dunja Gorišek Simončič, umetniška vodja FS Javorje

LETNA PRIREDITEV ODRASLE IN OTROŠKE FOLKLORNE SKUPINE JAVORJE

V soboto, 16. 11. 2024, se je na odru Kulturnega doma Šmartno odvil folklorni večer s KUD Folklorno skupino Javorje in njenimi gosti.

Prepričani smo, da dobre volje, pozitivnega vzdušja in ustvarjalnosti ni nikoli dovolj, zato smo z vsem tem postregli našim zvestim gledalcem.

Meljemo, meljemo, dobro voljo meljemo. Pod tak naslov smo pospravili letošnjo prireditev. Naj se sliši mletje še tako grob poseg, gre v resnici za obdelavo, pridobiti nekaj več, poiskati, kaj se skriva znotraj zrna. Tudi z nami folklorniki je tako. Meljemo in brusimo svoje talente in znanje, jih pregnetemo z našimi občutki in za gledalce spečemo kruh, ki ga lahko postrežemo na odru. A ker je dobre stvari potrebno deliti, smo na oder povabili goste.

Folklorno skupino Vidovo, ki prihaja iz Šentvida pri Stični. Na odru so se predstavili s kar dvema plesnima točkama. Za začetek so se pokazali v prekmurski podobi in preizkušali svoje spretnosti s preprijemanjem robčkov, kasneje pa so se zavrteli pri plesu mazurka v bolj pisanih oblačilih, ki pritičejo alpskim pokrajinam. Skupina Vidovo deluje preko 30 let in poleg plesov ter oblačilne podobe s ponosom ohranjajo stare običaje, kot so ličkanje, mlačev in preja.

Uspehi **Ansambla Lesarji** govorijo sami za sebe, saj so si fantje prislužili kar nekaj odmevnih nagrad. S ponosom se lahko pohvalimo, da njihov harmonikaš Timotej prihaja iz folklornih vrst, saj se je kot malo zrnje mlel prav v otroški folklorni skupini, ki jo spremlja še danes.

Tamburaški orkester Šmartno je skupina, s katero vedno radi sodelujemo. Obogatijo nam naše odrske postavitve in z veseljem spremljamo vse njihove glasbene uspehe. Že zdavnaj smo ugotovili, da je različna pomoč med društvi dobrodošla in prijetna.

Otroška folklorna skupina OŠ Šmartno, ki jo vodi Bernarda Smrekar, je kot svetel žarek prihodnosti. S ponosom jih spremljamo in smo navdušeni ob njihovi odločnosti na odru ter se veselimo, da bodo nekoliko odrasli in se pridružili odraslim plesalcem. Da bi bilo čakanje lažje, smo na letošnji prireditvi delček plesa zaplesali skupaj.

Pevke ljudskih pesmi predstavljajo ubran trio, ki z občutkom ohranja ljudsko petje. Pesmi, ki jih prepevajo, velikokrat črpajo iz domačega okolja in s tem ohranjajo besedila, ki omenjajo lokalne posebnosti in kraje v naši okolici.

Na odru smo se kot gostitelji večera predstavili tudi člani **Folklorne skupine Javorje**. Naše odrske točke smo dopolnili s predanimi glasbeniki, Dušanom, Matejem in Janom, ki vskočijo, ko jih potrebujemo. Hvala! V letošnjem letu v folklorni skupini obeležujemo že kar 45 let delovanja. Čeprav se soočamo z upadanjem članov, se ne predamo. Naše poslanstvo je v kakovostnem preživljanju prostega časa, v medsebojnem druženju in ustvarjanju umetnosti, ki črpa iz bogate ljudske zakladnice. Veselimo se novih članov, ki ne potrebujejo predhodnega znanja, saj velik del našega delovanja predstavljata skupno učenje in medsebojna pomoč. Vsekakor pa si želimo povečati tudi glasbeni sestav, ki nas bo spremljal. Vabljeni!

Zahvaljujemo se vsem gostom in seveda gledalcem, da so z nami preživeli prijeten sobotni večer. Naj bo takih večerov čim več in, kot smo že na sami prireditvi ugotovili, smo mleli in mleli in dobro namleli. Nastal je velik kup moke dobre volje, en hlebček smo spekli in pojedli že kar tisto soboto. Ostalo dobro voljo pa porabite, kot želite.

Ekskurzija Društva LAZ v Goriška Brda – nepozaben dan v objemu vinogradov in zgodovine

Avtor članka: Društvo LAZ

V soboto, 21. 9. 2024, smo se člani in prijatelji Društva LAZ podali na nepozaben izlet v slikovita Goriška Brda, kjer smo uživali v bogatem kulturnem programu in druženju.

Izlet smo začeli z jutranjo kavo v Šempetru pri Novi Gorici, kjer se nam je pridružila lokalna turistična vodnica Irena. Prvi postanek je bil pri Frančiškanskem samostanu Kostanjevica, kjer smo si ogledali grobnico Burbonov in slovito Škrabčevo knjižnico, polno dragocenih knjižnih zakladov.

Nato smo obiskali Vilo Vipolže, čudovito renesančno stavbo, kjer smo ob zgodovinskih razstavah začutili utrip preteklosti. Vzpon na razgledni stolp Gonjače nam je ponudil dih jemajoče poglede na Goriška Brda in okolico.

Kosilo v domačem gostišču Pri Marjotu je bilo prava kulinarična poslastica, med katerim nismo uživali le v okusnih briških jedeh, ampak tudi v prijetnem vzdušju, ki so ga popestrili ples in zvoki Urhove harmonike.

Popoldne smo raziskali vas Šmartno, kjer smo občudovali Briško hišo, spomenik lokalne tradicije. Za zaključek smo obiskali vinsko klet Benedetič, v kateri smo ob degustaciji vin še zadnjič uživali v prelepih razgledih na vinograde. Druženje smo zaključili v sproščenem vzdušju in polni lepih vtisov krenili nazaj proti domu.

Ekskurzija je bila prava uspešnica in veselimo se prihodnjih dogodkov, ki bodo prav tako povezali naše člane in raziskali lepote naše dežele.

Društvo LAZ se zahvaljuje vsem udeležencem in organizatorjem za čudovit dan!

Drugo srečanje ekip za prvo pomoč občine Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Občinski štab Civilne zaščite

V soboto, 16. 11. 2024, je Občinski štab Civilne zaščite občine Šmartno pri Litiji organiziral že drugo srečanje ekip za prvo pomoč, ki se je odvijalo v Športni dvorani Pungrt.

Tudi letošnje srečanje je bilo odprtega tipa. Dogodek ni bil tekmovalne narave in je bil namenjen predvsem pridobivanju in obnavljanju znanja na področju prve pomoči ter poenotenju postopkov na morebitnih intervencijah. Občinski štab CZ je vzporedno pridobil boljši, posodobljen vpogled v stanje usposobljenosti ekip. Na srečanju je sodelovalo 11 ekip, vse skupaj nekaj več kot šestdeset članov. Največ ekip je bilo iz vrst občinskih prostovoljnih gasilskih društev, sodelovala je tudi ekipa gorske reševalne službe. Premierno se je letos srečanja udeležila tudi novoustanovljena občinska ekipa prve pomoči, ki deluje pod okriljem občine in OŠCZ.

Ekipe so se na točkah srečale s tremi realnimi situacijami – scenariji nesreče. Reševale so utopljenca, obravnavale so diabetika s hipoglikemijo in oskrbovale mladega plezalca pri padcu z višine, s plezalne stene v dvorani. Točke so bile skrbno pripravljene v sodelovanju z NMP Litija, katere zaposleni so tudi nadzirali in usmerjali ekipe pri delu.

Po uspešno izvedenih postopkih in nalogah je s strani NMP Litija in OŠCZ sledila analiza dela ekip. Veliko so ekipe o svojem delu in pravilnih postopkih izvedele že na samih točkah. Izkazalo se je, da so ekipe odlično usposobljene in pripravljene, na kar nakazuje tudi interes ekip za nenehno izobraževanje in pridobivanje novega znanja.

OŠCZ se še enkrat najlepše zahvaljuje vsem ekipam za udeležbo, NMP Litija za vso pomoč pri pripravi in izvedbi scenarijev, Občini Šmartno pri Litiji za podporo pri izvedbi srečanja in vsem ostalim posameznikom, ki so kakorkoli doprinesli h kvalitetni izvedbi dogodka. Prihodnje leto bo dogodek organiziran 6. 9.

Zakonci jubilanti in zlata maša dr. Janeza Juhanta

Avtor članka: Janez Ferlež

V nedeljo, 20. 10., smo se skupaj z zakonci jubilanti pri sv. Antonu Padovanskem Bogu zahvalili za vso ljubezen, ki nam jo daje. Pri tej maši so zakonci jubilanti, ki jih je bilo 22 parov, obnovili zakonske obljube in po maši imeli skupno kosilo v dvorani v Štangi. Ta nedelja je bila tudi misijonska nedelja. Spomnili smo se misijonarjev, zanje molili in zbrali nekaj finančnih sredstev.

Naslednjo nedeljo, 27. 10., pa smo v župnijski cerkvi sv. Antona v Štangi praznovali zlato mašo dr. Janeza Juhanta, teologa, filozofa, pedagoga, člana evropske akademije znanosti in umetnosti, ki izhaja iz Štangarskih Poljan, župnije Štanga. Pri maši so z lepim petjem sodelovali domači pevski zbor, bilo je lepo število ministrantov, narodne noše iz Šmartnega pri Litiji in veliko do-

mačih faranov ter zlatomašnikovih sorodnikov. Vsi skupaj smo se Bogu zahvalili za njegovo izjemno življenje. Na začetku ga je pozdravil domači župnik Janez Ferlež, na koncu maše pa sta mu čestitali v imenu sorodnikov nečakinja Anita Japelj in v imenu faranov Tanja Kastelic ter mu zapeli člani Antonovih lilij skupaj z župnikom Janezom. Po maši smo se vsi skupaj ob pijači in jedači zadržali v prijetnem pogovoru.

Odkritje spominske plošče

Avtor članka: Ivan Lovše

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Litija - Šmartno je v soboto, 26. 10. 2024, ob praznovanju 30-letnice delovanja odkrilo spominsko ploščo tajnemu skladišču orožja. Plošča je spomin na tajno skladišče orožja in streliva enot Teritorialne obrambe Litija, ki je bilo v poslovni stavbi bivšega Presada. To je zadnja plošča tajnih skladišč Teritorialne obrambe Litija, za kar se moramo zahvaliti stanovalcem objekta Gabrovka 12, ki so nam dovolili namestiti ploščo in bo del kulturne dediščine našega kraja.

Takratna litijska občina je bila ena od šestnajstih slovenskih občin, ki na poziv poveljnika Republiškega štaba za Teritorialno obrambo ni predala orožja v objekte Jugoslovanske ljudske armade, ampak ga je skladiščila v Litiji in nato oddala na skrivna mesta v Litiji, Šmartnem, na Dolah, Preski in v Gabrovki.

V prisotnosti članov obeh veteranskih združenj, častnikov ter njihovih praporov tudi iz sosednjih združenj ter mnogih občanov sta jo odkrila predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Litija - Šmartno Ivan Lovše in Vinko Resnik, takrat zaposlen v Presadu kot vodja nabave.

Predsednik Ivan Lovše je v nagovoru poudaril, da smo se takrat posluževali objektov, ki so bili fizično varovani z oboroženimi varnostniki. Župan Občine Litija g. Franci Rokavec je opisal pomembnost takratnih dogodkov v Litiji. Nato nam je spregovoril slavnostni govornik, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo, g. Ladislav Lipič, udeleženec vseh dogodkov osamosvajanja.

Zahvale ob 30-letnici delovanja OZVVS Litija - Šmartno so prejeli: Henrik Prijatelj, Rado Poglajen, Jože Kos, Franci Rokavec, Ladislav Lipič, Aleksander Jovanovič, Ivan Meserko in Vinko Resnik. V kulturnem sporedu so sodelovali Pihalni orkester Litija, skupina Akustik Kvatro, učenci OŠ Gabrovka - Dole – Jaka Resnik, Jure Bobnar, Nik Vozelj z mentorico Marto Horvat – harmonikar Zvonko Božič in Vili Lušina. Zahvaljujemo se vsem pohodnikom, ki so se udeležili prvega pohoda po poteh Litijskega bataljona, zahvala takratnemu poveljniku 3. čete g. Igorju Hostniku za predstavitev takratnih dogodkov. Slovesnost je obogatila tudi Slovenska vojska s častno stražo pred spominsko ploščo. Hvala OŠ Gabrovka - Dole za pozitiven odziv in pomoč pri organizaciji družabnega srečanja. Odkritje plošče so podprli nekateri donatorji.

Ob 80. obletnici bitke Cankarjeve brigade na Javorskem Pilu

Avtor članka: Matjaž Aškerc, ZB za vrednote NOB Litija - Šmartno

V soboto, 28. 9., je v organizaciji Združenja borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Litija - Šmartno in Občine Litija na Javorskem Pilu potekala slavnostna prireditev ob 80. obletnici borbe Cankarjeve brigade z okupatorjem in domačimi izdajalci.

Slovesnost sta po pozdravnem in uvodnem nagovoru voditeljice prireditve, domačinke Anice Resnik, s himno začela Mešani pevski zbor Zora Janče, pod vodstvom Aste Jakopič, ter Pihalni orkester Litija, pod vodstvom Vasje Namestnika.

Sledili so pozdravni nagovori podpredsednika Združenja borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Litija – Šmartno, tovariša Zlata Mantla, člana Občinskega sveta Občine Litija, gospoda Antona Lokarja, in predstavnika Skupnosti borcev Cankarjeve brigade, tovariša Borisa Hrena, sina generalmajorja Alojzija Hrena, borca Cankarjeve brigade, ki je plastično osvetlil takratne dogodke.

Slavnostni govornik na spominski svečanosti pa je bil tovariš Miha Butara, polkovnik, veteran vojne za Slovenijo, predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo mesta Ljubljana in častni predsednik Zveze slovenskih častnikov.

Skozi nagovore je bila predstavljena trnova pot Cankarjeve brigade od njenega nastanka do osvoboditve. Prav je, da tudi tu zapišemo, da je bila Cankarjeva brigada ustanovljena 16. 9. 1942, v času, ko je na Dolenjskem divjala roška ofenziva. Sestavila pa se je na slovesnem zboru vseh sestavnih enot 28. 9. 1942 v vasi Lapinje na Kočevskem iz 400 borcev – prostovoljcev iz treh bataljonov: I. Dolenjskega, II. Kočevskega in III. Belokranjskega; kasneje sta se pridružila še dva, Gorjanski in Avstrijski. Bojna pot brigade je trajala skoraj tri leta, delovala je predvsem na območju Dolenjske, z odmevnima bitkama na Ilovi gori in Javorovici, zaključila pa se je 15. 5. 1945 na Koroškem.

Posebej je bila izpostavljena bitka na Javorskem Pilu, pred katero je brigada dobila nalogo, da napade sovražnikovo postojanko na Polšniku. Gubčeva brigada, ki je napadla sovražnika na Preski, se je umaknila, Cankarjeva ji je sledila. Borci so se namenili proti meji na Javorskem Pilu, kamor so prispeli zjutraj 28. 9. 1944. Tam pa jih je presenetila domobranska zaseda. Sledil je ogorčen boj in preboj iz obroča.

Zapisano je natančneje povzel slavnostni govornik, polkovnik Miha Butara, ki se je poleg zgodovinskih dogodkov pretekle in polpretekle zgodovine dotaknil tudi aktualnih in tistih manj znanih. Med temi bi rad izpostavil ter povzel slavnostnega govornika in citiral misli dveh velikih Slovencev, udeležencev tistega težkega časa druge svetovne vojne, velikih, a izjemno spoštovanih cerkvenih dostojanstvenikov, duhovnika in pisatelja Franca Saleškega Finžgarja ter škofa Vekoslava Grmiča.

Prvi je vlogo Cerkve in domobranstva opisal takole: »*Rajši so sprejeli orožje, obleko in denar od okupatorjev za boj zoper brate Slovence. To je v slovenski zgodovini najbridkejši črni madež, ki ga noben izgovor ne more izbrisati. Razumljivo je trdno krščansko prepričanje, razumljiva kapitalistična usmerjenost, nerazumljiva in po vesoljnem svetu obsojena pa je drznost, da sežeš po orožju smrtnega narodnega sovražnika za boj zoper svoje brate. To je bolečina vseh bolečin.*«.

Legendarni škof Vekoslav Grmič pa je v intervjuju za Nedeljski dnevnik med drugim tudi dejal: »… *klerikalni voditelji in voditelji Katoliške akcije ter del predstavnikov uradne Cerkve v Sloveniji so pognali del slovenskega ljudstva v boj zoper Osvobodilno fronto… Vendar je najhuje bilo to, da so svoje bojevnike pridružili nemškim policijskim enotam. Slepili so jih potem do konca… in jih odpeljali na Koroško, da so jih Angleži kot izdajalske enote vrnili in je večina njih s smrtjo plačala ceno. Kaznovani bi morali biti v resnici njihovi duhovni in vojaški voditelji, a ti so se umaknili na varno …*«

Na koncu je slavnostni govornik izrazil svoje veliko zadovoljstvo in ponos zaradi nastopa predsednika vlade g. Roberta Goloba v ZN ter njegove zahteve predsedniku Izraela g. Netanjahuju, naj konča vojno. Tudi glas malih držav se lahko daleč sliši.

Prav tako se je vsem sodelujočim zahvalil za izkazano pozornost s svobodoljubnim vzklikom SMRT FAŠIZMU – SVOBODA NARODU!

V kulturnem programu, ki se je prepletal skozi slovesnost, smo prisluhnili domoljubnim recitalom, partizanskim borbenim pesmim ter koračnicam v izvedbi Mešanega pevskega zbora »Zora« Janče in Pihalnega orkestra Litija ter recitatorjev Anice, Milojke, Teje, Ane in Vilija, za kar se jim v imenu vseh prisotnih iskreno zahvaljujemo.

Iskrena hvala vsem praporščakom, Lovski družini Gabrovka in Krajevni organizaciji ZB za vrednote NOB Gabrovka, katere člani so dodatno uredili prostor pri grobnici ter poskrbeli za gostoljubno pogostitev pri lovskem domu ter vsem udeležencem prireditve in vsem ostalim, ki so s svojo prisotnostjo in nesebično pomočjo pri organizaciji dali pečat dogodku.

Akcija MSMG 2024

Avtorica članka: Veronika Jesenšek, koordinatorka akcije

Tudi letos smo se v občini Šmartno pri Litiji pridružili ekološko-humanitarni akciji *Manj sveček za manj grobov*. V dnevih pred 1. novembrom smo na pokopališčih Šmartno in Liberga skupaj zbrali 1.214,16 €, celotni znesek bomo namenili za razvoj genskega zdravila za malo Karolino.

Skupaj z Občino Litija smo v devetih letih akcij MSMG zbrali preko 80.000 €. Najbolj smo veseli, ko zbrana sredstva predamo za najrazličnejše zdravstvene in terapevtske pripomočke tistim, ki jih bodo s pridom uporabili.

GESLO letošnje akcije »*Odgovornost se začne pri meni*« nas nagovarja, da prevzamemo aktivno vlogo pri varovanju narave in spodbujamo tudi druge, da storijo enako. S premišljeno uporabo sveč in drugih izdelkov lahko pomembno prispevamo k zmanjšanju odpadkov.

Hvala vsem obiskovalcem pokopališč v Šmartnem in Libergi, da ste v letošnji akciji Manj sveček za manj grobov namesto nakupa sveč donirali za razvoj genskega zdravila za mlado življenje Karoline. Iskrena hvala vsem prostovoljcem za vsak trenutek, vsako besedo in dejanje, ki ste ga namenili v tej ekološko-humanitarni akciji. Hvala tudi članom društva U3 pod vodstvom Milene Dimec za veliko lepo pobarvanih kamenčkov in hvala Bojanu Jelenu za izdelavo lesenih svečk.

Vaša prizadevanja dokazujejo, da je največje bogastvo tisto, kar damo drugim.

Ob godu sv. Martina v Šmartnem

Avtor članka: Uroš Pušnik

Ob nizu občinskih prireditev v prvih novembrskih dneh smo ob prazniku sv. Martina tudi v župniji izkazali čast našemu farnemu zavetniku. Tako smo v soboto, 16. 11., imeli dan celodnevnega češčenja, ki smo ga zaključili zvečer s sv. mašo, ki jo je vodil jezuit p. Janez Poljanšek, DJ.

Osrednjo nedeljsko slovesnost je vodil dr. Roman Globokar, naš duhovni pomočnik. V mašnem nagovoru je izpostavil, da nam Bog preko stisk pošilja znamenja, da zaupamo vanj. V trenutku stiske se moramo obrniti k Njemu, ne pa iskati rešitev na naša vprašanja pri »lažnih prerokih«, ki nas zavajajo. Da sta dobrota in ljubezen do bližnjega večni, nas uči tudi sv. Martin. Vedno sta dobrota in ponižnost spreminjala ljudi. Prav preko njiju bomo delali svet boljši, pravi dr. Roman Globokar in zaključi nagovor z besedami, kako pomembno je, da se trudimo ohranjati praznovanje, saj je to priložnost da se med seboj povezujemo in krepimo kot skupnost.

Pri oltarni mizi se je dr. Romanu Globokarju pridružil tudi domači župnik Marko Mohor Stegnar, slovesnost so polepšali domači pritrkovalci, ki so vse jutro vabili k slovesnosti, ubrano petje mešanega župnijskega zbora ter molitev zbranih vernikov.

Po končani slovesnosti smo se preselili še na župnijsko dvorišče, kjer je potekal blagoslov vina v soorganizaciji z Vinogradniškim društvom Štuc. Prireditve se je udeležil tudi šmarski župan g. Blaž Izlakar. Po opravljenem blagoslovu je tudi sonce prebilo jutranjo meglo ter nas uvedlo v prijetno dopoldansko druženje ob domačih dobrotah.

Telesna dejavnost za krepitev zdravja

Avtorica članka: Neja Perič

V sodobnem tempu življenja, ko nas pogosto spremljajo stres, sedeč način dela in pomanjkanje časa, je skrb za zdravje postala ključnega pomena.

Gibanje je eno najbolj preprostih, a hkrati najučinkovitejših sredstev za izboljšanje splošnega počutja, preprečevanje bolezni in dvig kakovosti življenja. Center za krepitev zdravja Zdravstvenega doma Litija (CKZ) ponuja celovite programe, ki združujejo gibanje, izobraževanje in podporo strokovnjakov za dosego boljšega zdravja. Vse storitve CKZ so brezplačne in dostopne vsem, ki želite narediti korak k bolj zdravemu življenju.

Gibanje ni le sredstvo za boljšo telesno kondicijo, temveč tudi za duševno zdravje. Redna telesna aktivnost pomaga pri zmanjševanju tveganja za kronične bolezni, kot so diabetes, srčno-žilne bolezni in debelost, krepitvi imunskega sistema, izboljšanju razpoloženja in zmanjševanju simptomov tesnobe ali depresije, ohranjanju gibljivosti in preprečevanju poškodb, krepitvi samozavesti in splošnega zadovoljstva z življenjem.

Ne glede na starost ali telesno pripravljenost je gibanje temelj zdravja in dobrega počutja. Z vključitvijo v program Centra za krepitev zdravja boste dobili priložnost, da gibanje postane redni del vašega vsakdana in ključno orodje za krepitev zdravja.

Telefon: 065 556 064;
elektronska pošta: ckz@zd-litija.si

Pridružite se še danes – vaše zdravje vam bo hvaležno!

Bojka, trgovina z oblačili

Avtorica članka: Bojana Ahac

Moje ime je Bojana in decembra 2024 mineva že tretje leto od prevzema franšize Tekstila. V Sloveniji ima Tekstil že 75-letno tradicijo in je z maloprodajnimi trgovinami prisoten po celotni državi.

Litijska franšiza se nahaja v Slivni na Jerebovi ulici 6 v Litiji in je na tem mestu prisotna že 40 let.

S prevzemom trgovine sem uresničila svojo dolgoletno željo, stopila iz cone udobja in se podala na samostojno pot. Z velikim veseljem in svojo kreativno žilico skrbim, da je izložba trgovine vedno živahna, urejena in v skladu s trenutnim prodajnim asortimanom. Na polnih prodajnih policah imamo trenutno veliko izbire moške in ženske jesensko-zimske kolekcije, med katero vsakdo lahko najde nekaj po svojem okusu. Skozi celotno leto pa imamo v ponudbi kvalitetno spodnje perilo, pižame, nogavice, posteljnine, brisače itd.

Če bi želeli svoje bližnje obdariti s kakšnim kosom oblačil, vendar ne poznate njihovega okusa in konfekcijske številke, se pri nas dobi tudi darilne bone.

Pri nas se lahko oglasite vsak dan od ponedeljka do petka med 9. in 17. uro in ob sobotah med 8. in 12. uro. Ob nedeljah in praznikih je trgovina zaprta. Pričakujemo vas z jesenskimi popusti!

Lepo vabljeni!

Praktična delavnica učenja uporabe pametnih telefonov za starejše

Točka za starejše Šmartno pri Litiji, ki jo koordinira **Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji**, vas v sodelovanju z **Razvojnim centrom Srca Slovenije**, **Občino Šmartno pri Litiji** in **mladimi** vljudno vabi na

praktično delavnico, na kateri bodo mladi učili starejše uporabe pametnih telefonov.

Delavnica se bo odvijala **v ponedeljek, 20. 1. 2025**, **od 9.00 do 11.00** v **Knjižnici Šmartno pri Litiji** (Staretov trg 12).

Vsebina delavnice (prilagodimo se posameznikovim željam):
- **uporaba mobilnega telefona** ali tabličnega računalnika **za brskanje po spletu** ter uporaba različnih **mobilnih aplikacij;**
- **pisanje elektronske pošte**, **uporaba** brezplačnih **aplikacij za besedilna sporočila;**
- **fotografiranje** in **urejanje fotografij;**
- drugo – glede na posameznikove želje.

Prosimo, da vašo udeležbo potrdite najkasneje **do 17. 1. 2025** na **Točko za starejše Šmartno pri Litiji** (DU Šmartno pri Litiji) preko telefona na **064 251 737** ali **041 895 726**. Lahko nam tudi pišete na upokojenci.smartno@gmail.com. **Število mest je omejeno.**

Veselimo se srečanja z vami!
Točka za starejše Šmartno pri Litiji

»**Točka za starejše**« nudi **pomoč in podporo starejšim** iz **Šmartna pri Litiji** in njihovim svojcem ter koordinira delo prostovoljcev. Starejši lahko povprašajo za nasvet in pomoč prostovoljce, ki **lahko starejše obiščejo tudi na domu**. Nudijo pogovor, dostavo hrane, pomoč pri opravilih, spremstvo, učenje uporabe računalnika, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev, ipd.

SRCE SLOVENIJE
TOČKA ZA STAREJŠE
ŠMARTNO PRI LITIJI
Občina Šmartno pri Litiji

URADNE URE
- Sreda: od 11. do 12. ure

KJE SMO
- Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji (Staretov trg 25, Šmartno pri Litiji)

KONTAKT
- Telefon: **064 251 737** – po telefonu smo dosegljivi od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure
- E-naslov: **starejsi.litijasmartno@gmail.com**

Sprememba delovnega časa Digi info točk – pomoč pri uporabi digitalnih javnih storitev

Avtorica članka: Rosana Škulj

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OZS) z mrežo območno obrtno-podjetniških zbornic sodeluje v projektu Digi info točke. Že od sredine novembra 2023 je po vsej Sloveniji prebivalcem in prebivalkam nudena pomoč pri uporabi digitalnih javnih storitev, da bi pripomogli k dvigu digitalnih kompetenc. Projekt financira Ministrstvo za digitalno preobrazbo.

S 1. 12. 2024 je spremenjen delovni čas obeh točk, in sicer sta obe DIGI točki:

1. **Območna obrtno-podjetniška zbornica Litija,** Jerebova ulica 12, Litija,
2. **Digi točka Šmartno pri Litiji,** Staretov trg 12, Šmartno pri Litiji,

odprti ob ponedeljkih od 8.00 do 12.00 in ob sredah od 14.00 do 18.00.

Za ustrezno svetovanje na Digi info točki morajo občani s seboj prinesti pametni telefon ali prenosni računalnik, novo elektronsko osebno izkaznico (kdor jo ima) in začetno geslo, ki so ga prejeli z novo osebno izkaznico.

Vsebina svetovanja

Svetovalci na Digi info točkah bodo na razumljiv način nudili svetovanje in uporabniško podporo s področja uporabe digitalnih javnih storitev:

- uporaba elektronske osebne izkaznice in s tem povezane mobilne aplikacije,
- prijava v elektronske storitve in elektronsko podpisovanje,
- dostop do informacij o delu državne uprave na portalu gov.si,
- dostop do elektronskih storitev na portalu eUprava,
- registracija in prijava v portal SPOT,
- uporaba storitev eZdravja na portalu zVEM,
- dostop do e-storitev ZPIZ,
- uporaba državnega davčnega portala eDavki,
- dostop do elektronske zemljiške knjige,
- uporaba elektronskih vinjet na portalu DARS,
- storitve z zvezi s študijem in štipendijami,
- storitve MKGP in UVHVVR, portal Volos,
- prepoznava spletnih nevarnosti, center SI-CERT,
- uporaba prostorskega informacijskega sistema PIS in eGraditev,
- zagotavljanje informacij o aktivnostih in vsebinah MDP,
- zagotavljanje možnosti testiranja digitalnih kompetenc prebivalcev in pomoč pri izpolnjevanju vprašalnika EuroPass.

KGZ LITIJA
Kmetijsko gozdarska zadruga Litija z.o.o.,
Valvazorjev trg 3,
1270 Litija

DECEMBRSKA AKCIJA!

Pršut Mediteran v.p.
11,99€/kg

Kraški pršut v.p. Kras
19.99€/kg

Čokolada celi lešnik Milka 270g
2.99€

Srebrna radgonska penina 0,75L suha
6.49€

Kava Barcaffe 400g
5.49€

Keksi linške oči 400g
2.59€

Kmetijsko-gozdarska zadruga Litija
vsem strankam, članom in občanom
želi srečno in zdravo leto 2025!
Hvala za vaše zaupanje.

Dobrodošli!
www.kgz-litija.si

Ponudba velja do 31. decembra 2024 oziroma do prodaje zalog. Slike so simbolične.

Zveza borcev za vrednote NOB Litija - Šmartno

V A B I L O

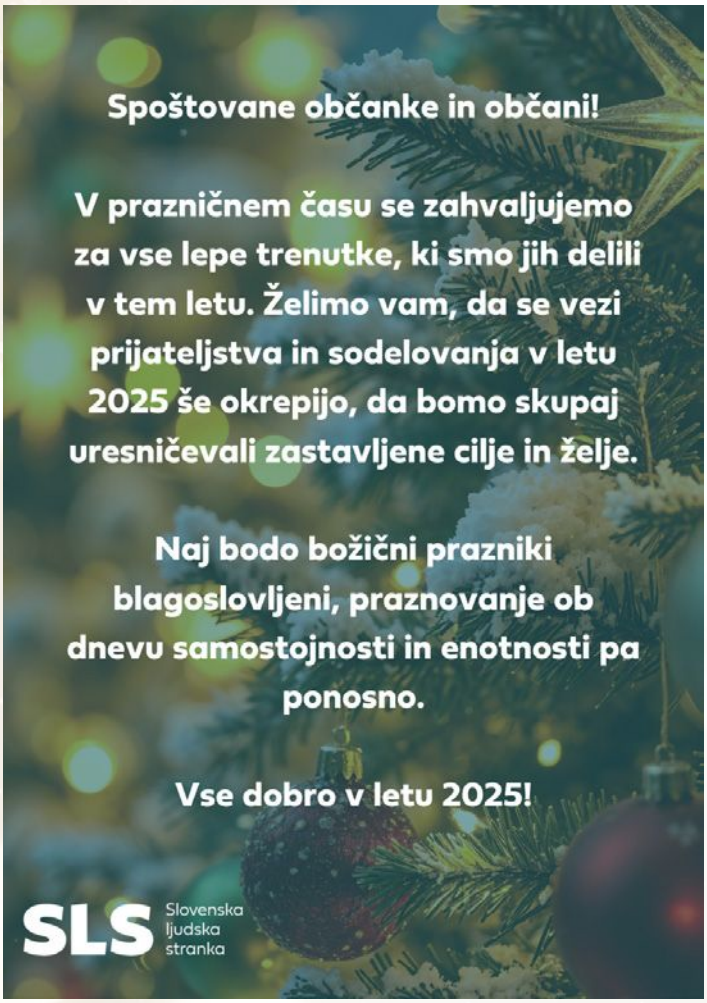
Vabimo Vas na proslavo ob 83. obletnici bitke II. štajerskega bataljona na Tisju.
Proslava s kulturnim programom bo v

torek, 24. 12. 2024, ob 11. uri
pri spomeniku na Tisju.

V A B L J E N I !

ZB za vrednote NOB
Litija - Šmartno

Vesel božič in **SREČNO NOVO LETO 2025**
želimo občinski upravi, društvom, prijateljem, občankam in občanom ter vsem, ki nas podpirate in spremljate na naših koncertih!

Pevke in pevci **MePZ Zvon** Šmartno pri Litiji
z zborovodkinjo **Marijo Celestina**

Veseli s teboj smo živeli,
žalostni, ker te več ni.
Ostali so živi spomini.
Z nami potuješ vse dni.

V SPOMIN

ANTON POGLAJEN

1952–2004
(iz Jablaniških Laz 8a)

28. decembra bo minilo 20 let, odkar nas je tiho zapustil dragi mož, ati in dedi.

Vsi njegovi

Dr. Franjo Rosina – pravi rodoljub

Avtorica članka: Ida Dolšek

Dr. Franjo Rosina, pravnik in desna roka Rudolfa Maistra, je umrl pred sto leti, 15. 10. 1924.

Rodil se je 30. 9. 1863 na Leskovici 4, Pri Klančarju po domače. Oče Ignac in mati Marija, roj. Ljubič, sta imela devet otrok. Štiri sestre in brata so se po poroki odselili, Andreja je v prvi svetovni vojni zasul plaz, Klančarjevo domačijo pa je prevzel Mihael. Tudi Mihaelu in ženi Mariji Kozlevčar, roj. Birsa, se je rodilo devet otrok, med katerimi je bil nam dobro znani Gabrijel iz šmarske Gabrijelove gostilne.

Bistrost dečka Franja sta opazila duhovnika v Šmartnem in Litiji, prav tako pa tudi mati Marija, ki je upala, da se bo podal v bogoslovje. Ljudsko šolo je obiskoval v Litiji, gimnazijo pa od leta 1875 do 1884 v Ljubljani. Vseskozi je dosegal prav dober in odličen uspeh, poslanstva v duhovništvu pa ni čutil. Prisluhnil je svojim poklicnim željam in se na Dunaju vpisal na pravo.

Prvo leto je prejemal Knafljevo štipendijo, vendar je moral za preživetje poiskati še dodatne krone. Zaslužil jih je kot domači učitelj pri meščanskih družinah, v zadnjih letnikih pa mu je znanje stenografije odprlo vrata v dunajske pisarne. Pravniški študij je zaključil leta 1888.

Že na Dunaju se je družil z zavednimi slovenskimi izobraženci, ki so se trudili ohraniti slovensko identiteto, poznal je tudi že uveljavljenega novomeškega odvetnika dr. Karla Slanca in se kot pripravnik pri njem zaposlil. V Novem mestu se je Rosina vključil v tamkajšnje javno življenje in postal najprizadevnejši ustanovitelj dolenjskega Sokola. Liberalno usmerjena ideja sokolstva, ki je temeljila najprej na domoljubju in se kasneje razširila tudi na telovadbo in kulturo, ga je spremljala tudi v nove kraje, kamor ga je vodila njegova poklicna pot: po uspešno opravljenem doktoratu leta 1891 se je zaposlil v odvetniški pisarni Josipa Serneca v Celju, leta 1894 je opravil odvetniški izpit, naslednje leto pa odprl svojo odvetniško pisarno v Ljutomeru, od koder se je leta 1901 preselil v Maribor.

Žena Karolina, rojena Robič, z otroki okoli leta 1905

Franjo Rosina leta 1897

Maribor je v drugi polovici 19. stoletja postal politično in kulturno središče slovenske Štajerske, utrdilo pa ga je tudi Slomškovo dejanje, ko je v mesto prenesel sedež lavantinske škofije. Rodile so se prve, na slovenstvu temelječe dejavnosti: slovenska čitalnica, tabori, politični list *Slovenski gospodar*, prvi dnevnik *Slovenski narod*, posojilnica, telovadno društvo Sokol ter še različna druga slovenska društva. V tistem času je bil zgrajen tudi Narodni dom. V mestu živeče nemško prebivalstvo je vsa ta prizadevanja, ki so dvigala narodno zavest, hotelo zadušiti. Ko je prišel v Maribor Rosina, je mesto štelo dobrih 24.000 prebivalcev, od tega je bilo kar 19.000 Nemcev. Vse te težko dosežene pridobitve Slovencev pa so se izgubljale tudi zaradi sprtosti med slovensko liberalno in katoliško stranjo.

Rosina se strankarsko ni opredeljeval, a je kljub temu zasedal vidna mesta v javnem življenju. Izvoljen je bil za poslanca v štajerski deželni zbor, dve desetletji je predsedoval mariborski posojilnici, nekaj let tudi Zadružni zvezi Celje ter bil član upravnih odborov v več slovenskih društvih. Na zborih je nastopal kot prodoren govornik, kot ugleden in spoštovan odvetnik pa se je ves čas boril za uveljavitev slovenščine v sodnih ustanovah.

Najbolj pa ga zaznamuje sodelovanje z generalom Rudolfom Maistrom. S svojim pravnim znanjem in pravimi odločitvami mu je po prvi svetovni vojni pomagal osvoboditi Maribor in obraniti slovenski del Štajerske. Da je Maister lahko sestavil slovensko vojsko, je potreboval denar. Rosina je v pravem trenutku odprl blagajno posojilnice in Narodnemu svetu za Štajersko nakazal veliko vsoto – 2 milijona zlatih kron. Ob tem je pripomnil: *»Denar je slovenski – če nam pomaga, kar se rešiti da, je prav, če ne, gremo tako vsi in denar v …«* Čeprav sam ni nosil vojaške uniforme in orožja, je s svojo spretnostjo, znanjem in pogumnimi dejanji bistveno pripomogel k ohranitvi slovenstva v severovzhodnem delu našega narodnostnega ozemlja.

A sadove skupaj izborjene zmage je užival le kratek čas, saj se mu je začelo krhati zdravje, zdravljenje sladkorne bolezni v ljubljanski in dunajski bolnišnici pa ni bilo uspešno. Našega rojaka dr. Franja Rosino je pred sto leti na njegovi zadnji poti spremljalo več tisoč ljudi, o njegovem življenju in delu za narod pa so z veliko hvaležnostjo poročali tako liberalni časopisi kot katoliški *Slovenec*.